

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

Liber Primvs Epistolarvm Beati Hieronymi, Quæ sunt familiares.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

LIBER PRIMVS
EPISTOLARVM
BEATI HIERONYMI,
Quæ sunt familiares.

I. B. Hieronymi Nitia Hypodiasco, quem
ad scribendum invitat.

URPILIUS COMICUS tra-
ctans de vicissitudine literarum,
Sola, inquit, res est, quæ homines
absentes, præsentis facit. Nec fal-
sam dedit, quanquam in re non
vera, sententiam. Quid enim est,
ut ita dicam, tam præsens inter absentes, quam
per epistolas & alloqui, & audire quos diligas?
Nam & rudes illi Italiae homines, quos Cæcilius
Ennius appellat, qui sibi (ut in Rhetoricis Cicero
ait) ritu ferino victum quærebant, ante chartæ
& membranarum usum, aut in dedolatis è ligno
codicillis, aut in corticibus arborum mutuò epi-
stolarum alloquia missitabant. Unde & portito-
res earum tabellarios, & scriptores à libris arbo-
rum, librarios vocavere. Quanto magis igitur
nos, exposito jam artibus mundo, id non debemus
omitt-

Cæsci.

Tabella-

rij.

Librarij.

to
co-
quid
a il-
eis
adi-

I.

mittere, quod illi sibi præstiterunt, apud quos erat cruda rusticitas, & qui humanitatem quodammodo nesciebant? Ecce beatus Chromatius cum sancto Eusebio, non plus naturâ, quam morum æqualitate germano, literario me provocavit officio. Tu modò à nobis abiens, recentem amicitiam scindis potius, quam dissuis. Quod prudenter apud Ciceronem Lælius vetat. Nisi fortè tibi ita exesus est oriens, ut literas quoque tuas huc venire formides. Expergiscere, expergiscere, e vigila de somno, præsta unam chartæ scedulam charitati. Inter delicias patriæ, & communes, quas habuimus, peregrinationes, aliquando suspiramus. Si amas, rescribe obsecranti: si irasceris, iratus licet scribe. Magnum & hoc desiderij solamen habebo, si amici literas vel indignantis accipiam.

II. Hieronymus Iuliano Diacono Aquileia, ex ceteris sans cur non scripserit.

Antiquus sermo est, Mendaces faciunt, nec vera dicentibus credatur. Quod mihi à te ego objurgatus de silentio literarum accidisse video. Dicam. Sæpè scripsi, sed negligentibus bajulorum fuit. Respondebis: Omnium non scribentium vetus ista excusatio est. Dicam, non reperiri, qui epistolas ferret. Dices, hinc istuc illi quàm plurimos. Contendam, me etiam his dedisse. At illi, quia non reddiderunt, negabunt & erit inter absentes incerta cognitio. Quid igitur faciam? Sine culpa veniam postulabo, rebus suis arbitrans pacem loco motum petere, quàm æqu

LIBER PRIMUS.

æquo gradu certamina concitare. Quanquam
ita me jugis tam corporis ægrotatio, quàm ani-
mæ agritudo consumpsit, ut morte imminente
nec mei penè memor fuerim. Quod ne falsum
putes, oratorio more post argumenta testes vo-
cabo. Sanctus frater Heliodorus hîc adfuit, qui
cum mecum eremum vellet incolere, meis scele-
ribus fugatus abscessit. Verùm omnem culpam
præsens verbositas excusabit. Nam, ut ait Flac-
cus in Satyra: Omnibus hoc vitium est cantori-
bus inter amicos rogati, ut nunquam cantent, in-
jussi nunquam desistant. Quapropter deinceps
ita te fascibus obruam literarum, ut e contrariò
incipias rogare, ne scribam Sororem meam fi-
liam in Christo tuam, gaudeo te primùm nunti-
ante, in eò permanere, quod cœperat. Hîc enita
ubi nunc sum, non solum quid agatur in patria,
sed an ipsa patria perstet, ignoro. Et licet me fini-
stro * Hiberna excetra ore dilaniet, non timebo
hominum judicium, habiturus judicium meum:
juxta illud, quod quidam ait: Si fractus illabatur
orbis, Impavidum ferient ruinæ. Quapropter
quæso, ut Apostolici memor præcepti, quod docet
opus nostrum permanere debere, ut tibi à Domi-
no præmium in illius salute pares: & me de com-
muni in Christo gloria crebris reddas sermoni-
bus latiore.

* aliàs
Hiberna
excetra-
rum ora.
Horti-
tius,
1. Cor. 3.

III. Hieronymus Chryfogeno Monacho Agni-
leia, cum illo expostulans quod non scribas.

QUI circa te affectus meus sit, charissimus
ambobus Heliodorus tibi potuit fideliter
scribere

nuntiare: qui non minore te diligit amore, quam ego diligo, ut semper in ore meo nomen tuum sonem: ut ad primam quamque confabulationem jucundissimi mihi consortij recorder, ut humilitatem admirer, virtutem efferam, prædicem charitatem: Verum tu, quod natura lynces insutum habent, ne post tergum respicientes meminerint priorum, & mens perdat, quod oculi videre desierint: ita nostra es necessitudinis penitus oblitus, ut illam epistolam, quam in corde Christianorum scriptam Apostolus refert, non parvilituram, sed imis (ut ajunt) ceris eraseris. Et illi quidem (quas diximus) ferae sub frondente captantes arboris ramo fugaces capreas, aut timidum * cervos animal comprehendunt, currentemque frustra prædam, dum hostem suum secum vehit, rabido desuper ore dilaniant, & tandem diu meminere prædandi, quamdiu venter vacuus siccum fame guttur exasperat. Ubi vero sanguine passa feritas viscera distenta compleverit, cum saturitate succedit oblivio: tamdiu nescit quid * capiat, donec memoriam revocaverit furies. Tu necdum satiatus è nobis, cur finem jugis exordio? cur amittis, antequam teneas? Nisi forte negligentia semper excusatione sociata, seras te non habuisse quod scriberes: cum hoc ipsum debueris scribere, te non habuisse quod scriberes.

*Lynces.**I Cor. 3.*** aliàs,
porcum.*** aliàs
capiat.*

IV. Hieronymus Florentio, confirmans in ita cum amico illo necessitudinem. Tum seipsum valde dejicit, factâ cum Ruffino sui collatione.

Quantus beatitudinis tuæ rumor diversa populorum ora compleverit, hinc poteris æstimare, quod ego te antea incipio amare, quam nosse. Ut enim ait Apostolus: Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium; ita è contrario tuæ dilectionis fama dispargitur, ut non tantum laudandus sit ille, qui te amat, quantum scelus facere putetur ille, qui non amat. Prætermitto innumerabiles, in quibus Christum sustentasti, pavisti, vestisti, visitasti. Heliodori fratris à te adjuta necessitas, multorum etiam potest ora laxare. Quibus gratijs, quo ille præconio peregrinationis incommoda à te fotare referebat? Ita ut ego ille tardissimus, quem intolerabilis languor vexat pennatis (ut ajunt) pedibus, certè charitate & voto, te salutaverim, & etiam complexus sim. Gratular itaque tibi, & nascentem amicitiam, ut Dominus concedere dignetur, precor. Et quia frater Ruffinus, qui cum sancta Melania ab Ægypto Hierosolymam venisse narratur, individuâ mihi germanitatis charitate connexus est, quæso ut epistolam meam huic epistolæ tuæ copulatam, ei reddere non graveris. Noli nos ejus æstimare virtutibus. In illo conspicies expressa sanctitatis * vestigia: & ego cinis & vilissima pars luti, etiam favilla, dum vector, satis habeo, si splendorem morum illius im-

Tem. 8.

* Inst.
gnia.

B 2

becil.

Hieronij-
anis. mor.

Pf. 145.
Zsa. 66.

Roan. II.

becillitas oculorum meorum terre sustineat. Illi
modò se lavit, & mundus est, & tanquam nix de
albus: ego cunctis peccatorum sordibus inquinatus
natus. diebus ac noctibus opperior cum tremore
reddere novissimum quadrantem. Sed tamen
quia Dominus solvit compeditos, & super humi-
lem & trementem verba sua requiescit, forsitan
mihi in sepulchro scelerum jacenti dicat, Hiero-
nyme, veni foras. Sanctus presbyter Evagrius
plurimum te salutat, & Martinianum fratrem
juncto salutamus obsequio, quem ego videre de-
siderans, catenâ languoris innector.

V. Hieronymus eidem Florentio, Ad scriben-
dum hortatur amicum, & mitti qua-
dam postulas.

IN ea mihi parte eremi commoranti, quæ juxta
Syriam Saracenis jungitur, dilectionis tuæ scri-
ptæ perlata sunt. Quibus lectis ita reaccensus est
animus Hierosolyman proficiscendi, ut penè no-
cuerit proposito, quod profuerat charitati. Num
igitur quomodo valeo, pro me tibi literas repre-
sento: etsi corpore absens, amore tamen & spiri-
tu venio, impendio exposcens, ne nascentes ami-
citas, quæ Christi glutino cohæserunt, aut tem-
poris, aut locorum magnitudo divellat, quin po-
tius fœderemus eas reciprocis epistolis. Hæc inter
nos errant, illæ sibi obviant, illæ nobiscum lo-
quantur. Non multum perditura erit charitas,
tali secum sermone fabuletur. Rufinus autem
frater, ut scribis, necdum venit: & si venerit, non
multum proderit desiderio meo, cum eum jam
visu

visurus non sim Ita enim & ille longo à me inter-
 vallo separatus est, ut huc non possit excurrere:
 & ego arreptæ solitudinis terminis arceor, ut
 cæperit jam mihi non licere quod volui. Inter-
 pretationem quoque Psalmorum Davidicorum,
 & prolixum valdè librum de Synodis sancti Hi-
 larii, quem ei apud Treviros manu mea ipse
 descripseram, ut mihi transferas, peto. No-
 sti hoc esse Christianæ animæ pabulum, si in
 lege Domini meditetur die ac nocte. Cæteros
 hospitio recipis, solatio foves, sumptibus jvas.
 Mihi si rogata præstiteris, multa * largitus es.
 Et quoniam largiente Domino multis sacræ bi-
 bliothecæ codicibus abundamus, impera vicil-
 sim: quodcunque vis, mittam. Nec putes mi-
 hi grave esse, si jubeas. Habeo enim alumnos,
 qui antiquariæ arti serviunt. Neque verò bene-
 ficium pro eo, quod polliceor, postulo.

*Liber
Hilarij.*

* alias
cuncta.

* alias,
qui anti-
qua me
avis et
dicitur.

*VI. Hieronymus Antonio Monacho, commendans hu-
 militatis vitam, & illum ad scribendam offi-
 cium provocans.*

Dominus noster humilitatis magister, disce-
 prantibus de dignitate discipulis, unum ap-
 prehendit è parvulis, dicens: Quicumque ve-
 strum non fuerit conversus sicut infans, non po-
 test introire in regnum cælorum. Quod ne tan-
 tum docere, nec facere videretur, implevit ex-
 emplo, dum discipulorum pedes lavat, dum tra-
 ditorem osculo excipit, dum loquitur cum Sama-
 ritana, dum ad pedes sibi sedente Mariâ, de cælo-
 rum disputat regno, dum ab inferis resurgens pri-

Matt. 18.

*Christi
humili-
tas.*

*Joan 33.
Matt. 26.*

- Ioh. 4. mūm mulierculis apparet. Sathanas aurem ex
 Luc. 10. Archangelico fastigio non aliam ob causam, nisi
 Matt. 23. ob contrariam humilitati superbiam ruit. Et Ju-
 Esai. 14. daicus populus primas sibi cathedras & salutatio-
 Matt. 23. nes in foro vendicans, deputato antea in illam
 Esai. 40. situla, gentium populo succedente, deletus est.
 Contra sophistas quoque seculi & sapientes mun-
 di Petrus & Iacobus piscatores mittuntur. Cuius
 Iacob. 4. rei causa Scriptura ait: Superbis Deus resistit, hu-
 * Vides. milibus autem dat gratiam. Vide * frater qua-
 le malum sit, quod Deum habet adversarium.
 Luc. 18. Ob quod in Evangelio & Phariseus arrogans
 spernitur, & humilis publicanus auditur. Decem
 jam (nisi fallor) epistolas plenas tam officij, quam
 precum mihi, cum tu ne nutum quidem facere di-
 gnaris: & Domino loquente cum servis, frater
 cum fratre non loqueris. Nimis, inquires, contu-
 meliosè. Crede mihi, nisi styli verecundia pro-
 hiberet, tanta læsus ingererem, vel inciperes mi-
 hi rescribere vel iratus. Sed quoniam & irasci
 hominis est, & injuriam non facere, Christiani
 ni: ad antiquum morem revertens rursus pre-
 cor, ut & diligentem te diligas, & ut confer-
 vo sermonem conservus impartias. Vale in Do-
 mino.

VII. Hieronymus Theophilo Episcopo Alexandrino,
 Laudat librum Paschalis, ab eodem Theophilo
 . Græcè conscriptum, & à se Latine
 conversum.

B Eatissimo Papæ Theophilo Hieronymus sa-
 lutem. Ex eo tempore, quo beatitudinis tuæ
 acce-

LIBER PRIMUS.

accēpi epistolas, juncto Paschali libro, usque in
 praesentem diem ita & mœrore luctus, & sollicitu-
 dine, ac diversis super statu Ecclesiae hinc inde ru-
 moribus exagitatus sum, ut vix volumentuum
 potuerim in Latinum sermonem vertere. Opti-
 mē enim nosti, juxta veterem sententiam, non es-
 se tristem eloquentiam: maximē si ad aegritudi-
 nem animi accedat corporis aegritudo. Et hanc
 ipsam epistolam febre aestuans, & quintum jam
 diem decumbens lectulo, nimia festinatione di-
 stavi, breviter indicans beatitudini tuae, magnum
 me laborem sustinuisse in translatione ejus, ut om-
 nes sententias pari venustate transferrem, &
 Graecae eloquentiae Latinum aliqua ex parte re-
 sponderet eloquium. In principio philosopha-
 ris, & generaliter agens dum omnes erudis, unum
 jugulas: in reliquis autem, quod vel difficilli-
 mum est, Rhetoricae eloquentiae jungis Philoso-
 phos, & Demosthenem atque Platonem nobis
 consocias. O quanta dicuntur in luxuriam: quan-
 tis praconijs extollitur continentia? & de istis
 sapientiae disciplinis, diei ac noctis. Lunae
 cursus ac Solis ratio, mundi istius natura descri-
 bitur: & hanc ipsam disputationem ad Scri-
 pturarum refers auctoritatem, ne in Paschali li-
 bro videaris de secularibus quicquam fontibus
 mutuatus. Quid plura? In his laudare te vereor,
 ne assentandi crimen incurram. Optimus liber
 est, & in Philosophis: & agens susceptam causam
 absque invidia personarum. Unde obsecro te, ig-
 noscas tarditati etiam meae. Ita enim sanctae &
 venerabilis Paulae confectus sum dormitione ut
 absque translatione hujus libri, usque in praesen-

*Paula
 vidua*

liber

tiarum nihil aliud divini operis scripserim. Perdidimus enim, ut ipse nosti, repente solatium, quod (ut conscientia nostrae testis est Dominus) non ad proprias ducimus necessitates, sed ad sanctorum refrigeria, quibus illa sollicitè serviebat. Sancta & venerabilis te filia tua Eustochium, quae nullam pro matris absentia recipit consolationem, te universa fraternitas suppliciter salutat. Libros, quos dudum scripsisse te nuntiasti, vel legendos nobis, vel vertendos trans mitte. Vale in Christo.

VIII. Hieronymus Paulo Concordiensis Aquilei Monacho seni. Philosophatur de hominis aetate misera, & laude vegeta senectutis.

Humanae vitae brevitatis, damnatio delictorum est. Et in ipso saepe lucis exordio mortis sequuta nascentem, labentia quotidie in vitium saecula proficitur. Nam cum primum paradisi colonum viperinis nexibus praepeditum coluber deduxisset ad terras, aeternitas mortalitate mutata in nongentos & eo amplius annos, secundum quodammodo immortalitatem maledicti hominis distulerat elogium. Exinde paulatim recrudescente peccato, totius orbis naufragium gigantum adduxit impietas. Post illud, ut ita dixerim, purgati baptisma mundi, in breve tempus hominum vita contracta est. Hoc quoque spatium, sceleribus nostris semper contra divina pugnantis, penè perdidimus. Quotus enim quisque aut centenariam transgreditur aetatem, aut non ad

eam sic pervenit, ut pervenisse pernitescat? secundum quod in libro Psalmorum Scriptura testatur: *Psal. 89.* Dies vitæ nostræ septuaginta anni: si autem mul-
 rum, octoginta anni: quicquid reliquum est, labor & dolor. Quorsum, ais, ista tam alto repetita principio, & ita procul excepta? ut merito quis Horatiano de nobis possit sale ludere? Et gemino bellum Trojanum oritur ab ovo. Videlicet, ut senectutem tuam, & caput ad similitudinem *Cant. 5.* Christi candidum, dignis vocibus prædicemus. Ecce jam centenus ætatis tuæ circulus volvitur, & tu semper præcepta Domini custodiens, futura beatitudinem vitæ per * præsentia exempla * prædicat.
 Oculi puro lumine vigent, pedes imprimunt certa vestigia, auditus penetrabilis, dentes candidi, vox sonora, corpus solidum & succi plenum, cani cum robore discrepant, vires cum ætate dissentiant. Non memoriæ tenacitatem, ut in plerisque cernimus, antiquior senectus dissolvit, non calidi acumen ingenij frigidus sanguis obtundit, non contractam rugis faciem arata frons asperat, non denique tremula manus per curvos ceræ tramites errantem stylum ducit. Futura nobis resurrectionis vigorem in te Dominus ostendit, ut peccati sciamus esse, quod ceteri adhuc viventes præmoriuntur in carne: justitiæ, quod tu adolescentiam in aliena ætate mentiris. Et quanquam multis istam corporis sanitatem etiam peccatoribus venire videamus, tamen illis hoc diabolus ministrat, ut peccent: tibi Dominus præstat, ut gaudeas. Doctissimi quique Græcorum, de quibus pro Flacco agens luculenter Tullius ait, ingenita levitas, & erudita vanitas. Re-

gum suorum ac principum laudes acceptâ mercede dicebant. Hoc ego nunc faciens, pretium posco pro laudibus. Et ne putes modica esse quæ deprecor, margaritum de Evangelio postularis. Eloquentia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum: scilicet et commentarios Fortunatiani, & propter notam persecutorum Aurelij Victoris historiam, simulque epistolas Novatianæ, ut dum schismatici hominis venena cognoscimus, libentius sancti martyris Cypriani bibamus antidotum. Misimus interim te tibi, id est, Paulo seni Paulum seniore, in quo propter simpliciores quosque multum in de jiciendo sermone laboravimus. Sed nescio quomodo, etiam si aqua plena sit, tamen eundem odorem lagenæ servat, quo dum rudis esset, imbuta est. Si hoc munusculum placuerit, habemus etiam alia condimenta, quæ cum plurimis orientalibus mercibus, ad te (si Spiritus sanctus afflaverit) navigabunt.

IX. Hieronymus Rufino Aquileiensi, ut videtur, captanti tanti viri amicitiam & familiaritatem.

Multum in utramque partem crebro fama mentitur, & tam de bonis mala, quam de malis bona, falso rumore concelebrat. Unde & ego gaudeo quidem super testimonio erga me sanctitatis tuæ, & amore sancti presbyteri Eusebii: nec dubito, quin me publicè prædisetis, sed tacitum vestræ prudentiæ iudicium pertimesco. Itaque obsecro, ut magis memineritis mei, & dignum vestrâ laude faciatis. Quod primus ad officium

Matt. 13.

Psalm. 11.

NOVATIANI.

ficiam provocasti, & mihi secunda in rescribendo partes datae sunt, non venit de incuria in amicos, sed de ignorantia. Si enim scissem, praecurpassim sermonem tuum.

X. *Hieronymus Paulino Antiochena urbis Episcopo. Purgatoria est, quod non scribat exactius.*

VOce me provocas ad scribendum, teres eloquentiam: & in epistolari stylo propè Tullium representas. Quod quereris, me parvas & incompras literulas mittere, non venit de incuria, sed de timore tui: ne verbosius ad te loquens, plura reprehendenda transmittam. Et navigandi tempore tanta à me simul epistolae flagitantur, ut sic cuncta ad singulos velim scribere, occurrere nequeam. Unde accidit, ut omisâ compositione verborum & scribentium sollicitudine, dictum quicquid in buccam venerit, & amicum te tantum meorum dictorum non iudicem, considerem. Et scis ipse, non benè fieri, quod occupato animo fiat. Pileolum texturâ breve, charitate latissimum, senili capiti confovendo, libenter accepi, & munere, & muneris auctore lætatus.

XI. *Hieronymus Desiderio, respondens amanter & humiliter, illum verò predicans & invitans in Bethlehem.*

Lecto sermone dignationis tuae, quem mihi nec opinanti tua benevolentia tribuit, gavius quidem suo testimonio honesti & eloquentis

viri: sed in memet reversus, satis dolui, indigna in
 tantis laudibus atque præconio opprimi me po-
 tui, quam levare. Scis enim dogma nostrum, hu-
 militati tenere vexillum: & per ima gradientes
 ad summa nos scandere. Quotus igitur rego, ve-
 quantus sum, ut erudita vocis merear testimo-
 nium: ut mihi ab eo palma eloquentiæ defera-
 tur, qui scribendo disertissime, deterruit ne scri-
 berem? Veruntamen audiendum est, ut chari-
 tas, quæ non quarit quæ sua sunt, sed quæ proxi-
 mi, reddat salutationis officia, quoniam locum
 implere non valet præceptoris. Gratulor tibi, &
 sanctæ atque venerabili sorori tuæ Serenillæ, quæ
 Phrenonymos calcatis fluctibus sæculi, ad Christi
 tranquilla pervenit: quanquam hoc nominis va-
 ticinium etiam in te prædestinatum sit. Legimus
 enim sanctum quoque Danielem appellatum de-
 sideriorum virum & amicum Dei, quia mysteria
 eius scire desideravit. Itaque quod venerabilis
 Paula me est deprecata ut facerem, sponte facio:
 hortorque vos, & precor per Domini charita-
 tem, ut nobis vestros tribuatis aspectus: & per oc-
 casionem sanctorum locorum tanto nos diletis
 munere. Certè si confortia nostra displicuerint,
 adorasse, ubi steterunt pedes Domini, pars fidei
 est & quasi recentia natiuitatis & crucis, ac pas-
 sionis vidisse vestigia. Opusculorum meorum
 quia plurima evolaverunt de nidulo suo, & te-
 merario editionis honore vulgata sunt, nihil mi-
 si, ne eadem forsitan mitterem, quæ habe-
 has. Quod si exemplaria libuerit mutuari, vel
 à sancta Marcella, quæ manet in Aventinò: vel
 à Loth, temporis nostri Domnionæ viro san-
 cto

3 Cor. 13.

Bar. 9.

Psal. 131.

difficillimo accipere poteris. Ego autem opperians
praesentiam tuam; aut totum tibi dabo, cum affue-
ris: aut si hoc aliqua impedierint difficultates,
quaecunque praeciperis, libens mittam.

*XII Hieronymus Chromatio & Haliodoro
Episcopis, dedicans eius versionem
libri Tobiae.*

Merari non desino exactionis vestrae instan-
tiam. Exigitis enim, ut librum Chaldaeo ser-
mone conscriptum, ad Latinum stylum traham:
librum utique Tobiae quem Hebraei de catalogo
divinarum scripturarum secantes, his quae hagio-
grapha memorant, manciparunt. Feci satis deside-
rio vestro, non tamen meo studio. Arguunt enim
nos Hebraeorum studia, & imputant nobis con-
tra suum canonem. Latinis auribus ista transfer-
re. Sed melius esse iudicans Pharisaeorum displic-
ere iudicio, & Episcoporum iussionibus deservire,
instici, ut potui. Et quia vicina est Chaldaeorum
lingua sermoni Hebraico, utriusque linguae peri-
tissimum loquacem reperiens, unius diei laborem
arripui, & quicquid ille mihi Hebraeis verbis ex-
pressit, hoc ege accito notario sermonibus Latini-
s exposui. Orationibus vestris mercedem huius
operis compensabo, cum gratum vobis
didicero, me quod iubere estis
dignati, compleste.

XIII. Hieronymus Domnioni & Rogatiano, quibus
comprobat versionem libri Paralipome-
non à se factam & illis dedicatam.

Quomodo Græcorum historias magis intelli-
gunt, qui Athenas viderint, & tertium Virgi-
lii librum, qui à Troade per Leucaten, & Acro-
ceraunia ad Siciliam: & inde ad ostia Tyberis na-
vigaverint: ita sanctam scripturam lucidius in-
tuebitur, qui Judæam oculis contemplatus sit, &
antiquarum urbium memorias locorumque ve-
radem vocabula, vel mutata cognoverit. Unde &
nobis cura fuit cum eruditissimis Hebræorum
hunc laborem subire, ut circumiremus provin-
ciam, quam universa Christi ecclesiæ sonant. FA-
TEOR enim mi Domnion & Rogatiane charissimi
nunquam me in divinis voluminibus propriis vi-
ribus credidisse, nec habuisse opinionem meam:
sed ea etiam de quibus scire me arbitrabar, inter-
rogare me solitum. Quanto magis de his, super
quibus anceps eram & Orationum itaque vestra-
rum adjutus auxilio, nisi librum benevolis placi-
tuum: tamen invidis displiciturum esse non am-
bigō. OPTIMA enim quæque (ut ait Plinius) ma-
lunt contemnere plerique, quàm discere. Si quis
in hac interpretatione voluerit aliquid re-
prehendere, interroget Hebræos, suam conscien-
tiam recolat, videat ordinem textumque fermo-
nis: & tunc nostro labori, si potuerit, detrahat.

XIII. Hieronymus iisdem, Prefatur in Esdra & He-
ster libros, eamque ad versus amulos defendi cupit,

Utrum difficilius sit facere, quod poscitis, an
negare, nec dum statui. Nam neque vobis ali-
quid imperantibus abnuere sententiæ est, & mag-
nitu do

nitudo oneris impositi ita cervicem premit, ut ante sub fasce ruendum sit, quam levandum. Accedunt ad hoc invidiorum studia, qui omne quod scribimus, reprehendendum putant. Et interdum contra se conscientia repugnante publice lace- rant, quod occulte legunt: in tantum, ut clamare compellat & dicere: Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus est, quod semper scribitis atque rescribitis, ut Esdræ librum & Hester vobis de Hebræo transferam: quasi non habeatis Græca & Latina volumina: aut quicquid illud est quod à nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit FRUSTRA autem (ut quidam ait) nitri, neque aliud fatigando, nisi studium querere, extrema dementia est. Itaque obsecro vos, mi Domnion & Rogatiane charissimi, ut privata lectione contenti, libros non effertis in publicam: nec fastidiosis cibos ingeratis: vitæque eorum supercilium, qui judicare tantum de aliis, & ipsi facere nihil noverunt. Si qui autem fratrum sunt, quibus nostra non displiceat, his tribuatis exemplar, admonentes, ut Hebræa nomina (quorum grandis in hoc volumine copia est) distinctè & per intervalla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librum, nisi emendatio librariorum diligentia conservetur. Itaque LICET hiebra hiber, victorq; Sinò incendia jactet, nunquam meum (juvante Christo) silebit eloquium: etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volunt: qui nolunt abjiciant. Eventilent apices, literas calumnientur: Magis vestra Charitate provocabor ad studium, quam illorum detractione & odio deterrebtor.

*Psa. 190.**Teren.*

*XV. Hieronymus Mixorio & Alexandro monachis
ad quos de resurrectione scribunt excusatas
occupaciones & tabellarium.*

In ipso jam professionis articulo sancti fratris
nostri Sisinni, qui vestræ mihi scripta detulerat
hæc qualiacunque sint, dicere compellor. Nec
possum vestram calare prudentiam, & obsecro, de
hoc dictum referatis ad gloriam, quin potius ad
plenam necessitudinem, dum ita vobis, quasi mihi
loquor, Multas sanctorum fratrum ac sororum de
vestra provincia ad me derulit quæstiones, ad
quas usque ad diem Epiphaniarum, largissimo
spatio me responsurum putabam. Cumque furti-
vis noctium lucubratiunculis ad plerasque dicta-
rem, & expletis aliis, me ad vestram quasi ad diffi-
cillimam reservarem, subito supervenit, asserent
se illico profecturum. Cumque eum rogarem, ut
differret iter, liberè mihi cœpit famem obtendere
monasteriorum, Ægypti necessitates, Nihil non
plenas aquas, multorum in ediam, ut propè offen-
sa esset in Dominum, illum ultra velle retinere. Ita-
que subtegmen & stamina, liciaque & telas, qua
mihi ad vestramunicam paraveram, vobis in-
confecta transmisi: ut quicquid mihi deest, vestro
textatur obsequio. Prudentes estis & eruditi; & de-
canina, ut ait Appianus, facundia ad Christi diser-
titudinem transmigrastis. Nec magno mihi apud
vos labore opus est, quod philosophum quendam
in suadendo rusticum esse perpeffum narrant fa-
bule. Vix dum dimidium (inquit) dixeram, jam
intellexerat, Itaque & ego tempore coartatus,
Ingu-

Singulorum vobis, qui in sacram scripturam commentarios reliquerunt, sententias prout, & ad verbum pleraque interpretatus sum: ut & me liberem quaestione, & vobis veterum tractatorum mittatur autoritas, quae in legendis singulis ac probandis non meae voluntati, sed vestro acquiescat arbitrio. ** aliusque*

XVI Hieronymus Onaso obtractatori, qui quaedam Hieronymus adversus vitia scripserat, ad suam contumeliam pertinere putavit, & idcirco deridetur.

Medici, quos vocant chirurgicos, crudeles putantur, & miseri sunt. An non est miseria, alienis non dolere vulneribus, & emortuas carnes inclementi secare ferro? non horrere curantem, quod horret ipse, qui patitur, & inimicum putari? *Isa. 30.* *Hier. 13.* *Ezech. 4.* *Amos. 7.* *Gal. 4.* *Ioan. 6.* *dura*

TRA se natura habet, ut amara sit veritas, blanda vitia existimentur. Esaias in exemplum captivitatis futurae, nudus non erubescit incedere. Hieremias de media Hierusalem ad Euphratem fluvium Mesopotamiae mittitur, ut inter inimicas gentes, ubi est Assyrius, & castra sunt Chaldaeorum, ponat *περιζωμα*, id est, lumbare, circumpendum Ezechiel stercore primum humano deinde bubulo, panem de omni semine conspersum edere jubetur, & uxoris interitum siccis oculis videt. Amos de Samaria pellitur. Cur quaeso? Nempe ideo, quia chirurgici spirituales, fecantes vitia peccatorum ad poenitentiam cohortantur. Paulus apostolus, Inimicus (inquit) vobis factus sum, verum dicens. Et quis Salvatoris

Joan. 6.

dura videbantur eloquia, plurimi discipulorum
 retrosum abierunt. Unde non mirum est, si & nos
 ipsi vitijs detrahentes offendimus plurimos. Dico
 posui nasum secare scetentem: timeat qui stru-
 mosus est. Volo corniculæ detrahere garrienti-
 rancidulam se intelligat cornix. Nunquid unquam
 in urbe Romana est, qui habeat truncas inhono-
 sto vulnere nares? Nunquid solus Ovasus Sege-
 stanus cava verba, & in modum vesicarum tu-
 mentia, buccis trutinatur inflatis? Dico quosdam
 scelere, perjurio, falsitate ad dignitatem nescio
 quam pervenisse. Quid ad te, qui te intelligis in-
 nocentem. Rideo advocatum, qui patrono ce-
 geat: quadrante indignam eloquentiam nar-
 subsanno: quid ad te, qui disertus es? Volo in-
 nummarios in vehi sacerdotes: tu qui dives es,
 quid irasceris? Clausum cupio suis ignibus Vul-
 canum. Nunquid hospes ejus es, aut vicinis,
 quod à delubris idoli niteris incendia submove-
 re? Placet mihi de larvis, de bubone, de noctua,
 de Niliacis ridere portentis. Quicquid dictum
 fuerit, in te dictum putas. In quodeunque vitium
 styli mei mucro contorquetur, te clamitas desi-
 gnari. Consertâ manu in jus vocas, & satyricum
 scriptorem in prosa stultè arguis, An ideo tibi bel-
 lus videris, quia fausto vocaris nomine? Quasi
 non & lucus ideo dicatur, quod minimè luceat, &
 Parca, quod nequaquam parcant, & Eumenides
 Furia, quod non sint benignæ, & vulgò Æthiopes
 vocentur argentei. Quod si in descriptione fœ-
 derum semper irasceris, jam tibi cum Persio can-
 tabo: Optent te generum Rex & Regina puella,
 Te rapiant, quicquid calcaveris, hoc rosa fiat.
 Dabo

*Lucus.**Parca.*

Dabo tamen consilium quibus absconditis, possis pulchrior apparere. Nasus non videatur in facie, sermo non sonet ad loquendum, atque ita & formosus, & disertus videri poteris.

XVII *Augustinus Episcopus Hieronymo presbytero, agens cum illo amanter, & suspicionem contra se natam de libro contra Hieronymum scripto diluens.*

Domino charissimo, & desideratissimo, & honorando in Christo fratri, & compresbytero Hieronymo Augustinus in Domino salutem. Audivi pervenisse in manus tuas literas meas: sed quod adhuc rescripta non merui, nequaquam imputaverim dilectioni tuæ: aliquid proculdubio impedimenti fuit. Unde agnosco Dominum à me potius deprecandum, ut tuæ voluntati det facultatem mittendi, quod rescriberis. Nam rescribendi jam dedit, quia cum volueris, facillimè poteris. Etiam hoc ad me sanè perlatum est, quod utrum quidem crederem, dubitavi: sed hinc quoque tibi aliquid utrum scriberem, dubitare non debui. Hoc autem breve est suggestum esse charitati tuæ, à nescio quibus fratribus mihi dictum est, quod librum adversus te scripserim, Romamque miserim. Hoc factum esse noveris: Dominum meum Jesum testor, hoc me non fecisse: sed si forte aliqua in aliquibus scriptis meis reperiuntur, in quibus aliter aliquid, quàm tu, sensisse reperior, non contra te dictum, sed quid mihi videbatur, à me scriptum esse, puto te debere cognoscere: aut si cognosci nò potest, credere debere. Ita hoc sanè dixerim, ut ego nò tantum paratus sim, si quid te in meis scriptis moverit, fraternè accipere, quid contra setias aut de correctione mea, aut de ipsa bene

volentia tua gavifurus: verum etiam hoc à te potest
tulem & flagitem. O si licuisset, et si non cohabitante,
salem vicino te in Domino perfui ad erubrum & dulce colloquium. Sed quia id non est datum,
peto, ut hoc ipsum, quod in Domino quam possimus, simul simus,
conseruari studeas & augeri ac perfici, & rescripta quamvis rara non spernere.
Saluta obsequio meo sanctum fratrem Paulinianum & omnes fratres, qui tecum ac de te in Domino gloriantur.
Memor nostri exaudiaris in Domino in omni sancto desiderio tuo, domine
charissime & desideratissime, & honorande in Christo frater.

XVIII. Hieronimus Augustino Episcopo Hippo-
nensi. Responsoria s. approbans factam purgationem,
& admonens ne contra se quicquam
Augustinus facile
scribat.

Domino verè sancto & beatissimo papæ Augustino Hieronymus in Domino salutem. In ipso professionis articulo sancti filij nostri, Asterii hypodiaconi, necessarii mei, beatitudinis tuæ ad me literæ supervenerunt, quibus satisfacis, te contra parvitatem meam librum Romam non misisse. Hoc nec ego factum audieram: sed epistolæ cuiusdam quasi ad me scriptæ per fratrem nostrum Sifinnium diaconum huc exemplaria pervenerunt: in qua hortaris me, ut *καλιωδῶν* super quodam Apostoli capitulo canam: & imiter Stesichorum, inter vituperationes & laudes Helenæ Augustantem: ut qui detrahendo oculos per-

siderat, laudando* receperit. Ego simpliciter fa- * recipe-
 teor dignationi tuae, licet stylus & επιγραμματα rec.
 tua mihi viderentur: tamen non temere exem-
 plarius literarum credendum putavi. ne forte
 me respondente laesus, justè expostulares, quod
 probare ante debuisset tuum esse sermonem, &
 licet rescriberem. Accessit ad moram sanctae & ve-
 nerabilis Paulae longa infirmitas. Dum enim lan-
 guenti multo tempore assidemus, penè epistolae
 tuae, vel ejus qui sub tuo nomine scripserat, obli-
 tumus memores illius versiculi, Musica in luctu, *Eccl. 22.*
 importuna narratio. Itaque si tua est epistola, aper-
 tè scribe, vel mitte exemplaria veriora: ut absque
 ullo rancore stomachi in scripturarum disputa-
 tione versemur, & vel nostrum emendemus erro-
 rem, vel alium frustra reprehendisse doceamus.
 Absit autem à me, ut quicquam de libris tuae bea-
 titudinis attingere audeam. Sufficit enim mihi
 probare mea, & aliena non carpere. Caeterum op-
 timè novit prudentia tua, unumquemque in suo
 sensu abundare: & puerilis esse jactantiae, quod a-
 lim adolescentuli facere consueverant, accusan-
 do illustres viros suo nomini famam quærere. Nec
 tam stultus sum, ut diversitate explanationum
 tuarum me laedi putem: quia nec tu laederis, si nos
 contraria senserimus. SED illa est vera inter ami-
 cos reprehensio, si nostram peram non videntes,
 aliorum (juxta Persium) manticam considere-
 mus. Superest, ut diligas diligentem te, & in scrip-
 turarum campo juvenis senem non provocet.
 Nos nostra habuimus tempora & cucurrimus
 quantum potuimus: nunc te currente, & longae
 spacia transmeante, nobis debetur otium: simul
 que

que (ut cum venia & honore tuo dixerim) ne si
 lus tibi aliquid de poetis proposuisse videar
 memento Daretis & Entelli, & vulgaris prover
 bii, Quod Bos lassus, fortius figat pedem. Triste
 hæc dictavimus: utinam mereremur complexu
 tuos, & collatione mutua vel doceremus aliqu
 vel disceremus. Misit mihi temeritate solita ma
 ledicta sua Calphurnius, cognomento Lanarius
 quæ ad Aphricam quoque studio ejus didici per
 venire. Ad quæ breviter ex parte respondi, & li
 belli ejus vobis misi exemplaria, latius opus cur
 oportunum fuerit, primo quoque missurus tem
 pore: in quo illud cavi, ne in quoquam existima
 tionem læderem Christianam, sed tantum, ut de
 lirantis imperitique mendacium ac væcordiam
 confutarem. Memento mei sanctæ & venerabilis
 Papa: vide quantum te diligam, ut ne provocato
 *credam quidem voluerim respondere: nec crederem
 tuum esse, quod in altero fortè reprehenderem
 Frater communis suppliciter te salutat.

XIX. Hieronymus Augustino eidem Episcopo. Exces
 sat se quod non responderit post acceptos libros dicit
 Augustini, eosque commendat. De his duobus libris
 vide Paulum Orosium in fine historia.

Virum honorabilem fratrem meum filiū dig
 nationis tuæ Orosium presbyterū, & sui me
 rito & te jubente suscepi. Sed incidit tempus dil
 ficillimum, quando mihi tacere melius sit quam
 loqui: ita ut nostra studia cessarent, & juxta Appi
 canina exerceretur facundia. Itaque duobus libe
 lis tuis quos meo nomini dedicasti, eruditissimis
 & omni eloquentiæ splendore fulgentibus ac
 tempus respondere non potui. Non quod quicquid
 in illis reprehendendum putem: sed quia juxta

Apostolum, unusquisque in suo sensu abundet : alius quidem sic, alius autem sic. Certè quicquid dici potuit, & sublimi ingenio de scripturarum sanctarum hauriri fontibus, à te positum atque disertum est. Sed quæso reverentiam tuam, parumper patiaris me tuum laudare ingenium. Nos enim inter nos eruditionis causa differimus, Cæterum æmuli, & maximè hæretici, si diversas inter nos sententias viderint, de animi calumniabuntur rancore descendere. Mihi autem decretum est, te amare, te suspicere, colere, mirari, tuaque dicta quasi mea defendere. Certè & in Dialogo, quem nuper edidi, tuæ beatitudinis, ut dignum fuerat, recordatus sum: magisque demus operam, ut perniciosissima hæresis de Ecclesiis auferatur, quæ semper simulat pœnitentiam, ut docendi in Ecclesiis habeat facultatem : ne si aperta se luce prodiderit, foras expulsa moriatur. Sanctæ ac venerabiles filiæ tuæ Eustochium & Paula, & genere suo, & exhortatione tua dignè gradiuntur: specialiterque salutant beatitudinem tuam omnis quoque fraternitas, quæ nobiscum Domino Salvatore ei servire conatur. Sanctum presbyterum Firmum, anno præterito ob rem earum Ravennam, & inde Aphricam Siciliamque direximus, quem putamus jam in Aphricæ partibus commorari. Sanctos tuo adhærentes lateri ut meo obsequio salutes, precor. Literas quoque meas ad sanctum presbyterum Firmum direxi: quæ si ad te venerint, ei distingere non graveris. Incolumem te & me memorè Christus Dominus custodiat, Domine verè sancte & beatissime papa, Grandem Latini sermonis in ista provincia notariorum patimur penuriam : & idcirco præceptis tuis pare-

Rom. 14.

re non possumus: maxime in editione Septuaginta, quæ asteriscis veribusque distincta est. Plerumque enim prioris laboris ob fraudem cuiusdam amisimus.

XX. *Augustinus Prasidio presbytero, rogans, suam epistolam curet Hieronymo reuendendam, usque de amborum causa iudicet*

Domino beatissimo ac meritò venerando fratri & confacerdoti Prasidio Augustini in Domino salutem. Sicut præsens rogavi sinceritatem tuam, nunc quoque commoneo, ut literas meas sancto fratri & compresbytero nostro Hieronymo mittere non graveris. Ut autem novæ charitas tua, quemadmodum etiam tu illi pro me causa scribere debeas, mihi exemplaria literarum & mearum ad ipsam, & ad me ipsius Quibus lectis, pro tua sancta prudentia facile videbis & motum meum, quem servandum putavi, & motum eius quem non frustra timui. Aut si ego quod non debui, aut quomodo non debui aliquid scripsi, non ad illum de me, sed ad me ipsum potius in leviterna dilectione mitte sermonem: quo correctus, petam ut ignoscat, si in eam culpam ipse cognovero.

XXI Hieronymus Augustino Episcopo, quem resalutat, excusans quod liberini responderit, & invitans ad placidum genus scribendi.

Domino verè sancto & beatissimo papæ Augustino Hieronymus in Christo salutem. Cum à sancto fratre nostro Firmo sollicitè quærerem, quid ageres, sospitem te latus audivi. Rursus cum tuas literas non dico sperarem, sed exigerem, nesciente te ex Africa protectum se esse dixit. Itaque reddo tibi per eum salutationis officia, qui te unico amore complectitur: simulque hic obsecro, ut ignoscas pudori meo, quod diu ut rescriberem præcipienti, negare non potui: nec ego tibi, sed causa causæ respondit. Et si culpa est respondisse, quæso ut patienter audias: multo major tibi est provocasse. Sed facessant istiusmodi querimonia: sit inter nos pura germanitas, & deinceps non querarum, sed charitatis ad nos scripta mittamus Sancti fratres, qui nobiscum Domino serviunt, affatim te salutant. Sanctos, qui tecum Christi *Mats. 31* leve trahunt jugum, præcipue sanctum & suspicendum papam Alipium, ut meo obsequio salutes precor. In columem te & memorem mei, Christus Deus noster tueatur omnipotens, domine verè sancte & beatissime papa. Si legisti librum, explanationem in Jonam, puto quod ridiculam cucurbitæ non recipias quæstionem. Sin autem amicus, qui me primus gladio petiit, stylo repulsus est, sit

C

hu-

XXI

humanitatis tuæ atque iustitiæ, accusantem præhendere, non respondentem. In scripturaturæ si placet, campo sine nostro invicem dolore ludamus.

XXII. Hieronimus Augustino Episcopo, Familia est commendans Præsidium Romanæ civitatis, & de multis hereticorum conquerens.

Domino verè sancto & beatissimo papæ Augustino Hieronymus in Christo salutem, Anno præterito per fratrem nostrum Asterium hypodiaconum dignationis tuæ epistolam miseram, promptum reddens salutationis officium quam tibi arbitror redditam. Nunc quoque per sanctum fratrem meum Præsidium diaconum obsecro primum, ut memineris mei. Deinde bajulum literarum habeas commendatum, mihi scias germanissimum, & in quibuscumque necessitas postulaverit, foveas atque sustentens: non quod aliqua re Christo tribuendum indigeat: sed quod bonorum amicitias avidissime expetat, & se in his conjungendis maximum putet beneficium consequutum. Cur autem ad Occidentem navigaverit, ipso poterit narrante cognoscere. Nos in monasterio constituti, varijs hinc inde fluctibus quatimur, & peregrinationis molestias sustinemus. Sed credimus in eo, qui dixit: Confidite, ego vincam mundum: quod ipse tribuente & præfule, con-

JOAN. 16.

tra hostem diabolum victoriam consequemur.
 Sanctum & venerabilem fratrem nostrum papam
 Alipium ut meo obsequio salutes obsecro Sancti
 fratres, qui nobiscum in monasterio Domino
 servire festinant, oppidò te salutant. Incolu-
 mem te & memorem mei Christus Dominus no-
 ster tueatur omnipotens, domine verè sancte &
 suscipiende papa.

*XXIII. Hieronymus Ripario presbytero cuius laudat
 studium in Purgandis Ecclesiis à dogmatis heretico-
 rum, & exemplo patientia sua hortatur
 illum, ut continenter defendat
 Ecclesiam.*

Domine verè sancto, atque omni mihi affectis-
 sime venerabili Ripario Hieronymus in
 Christo salutem. Christi te adversum hostes ca-
 tholicæ fidei bella bellare, & tuis literis, & mul-
 torum relatione cognovi, ventosque esse contra-
 rios, & in perditionem mutuum fautores esse per-
 ditionis, qui defensores seculi esse deberent. Tam-
 en scias, in hanc provinciam nullis humanis
 auxiliis, sed propriè Christi sententia pulsus esse
 non solum de urbe, sed de Palæstinæ quoque fini-
 bus Catilinam: nosque dolere plurimum, quod
 cum Lentulo multi conjurationis socii remanse-
 runt, qui in Joppe remorantur. Nobis autem me-
 lius visum est locum mutare, quàm fidei veritas
 amittere, quàm eorum communione maculari,
 qui-

quibus in præsentiarum aut credendum erat, aut certè quotidie non lingua, sed gladiis dimicandum. Quanta autem passi sumus, & quomodo excelsa manus Christi pronobis in hostem sæverit, puto te celebri nuntio omnia cognovisse. Quæso ergo te, ut arreptum opus impleas: ne patiaris te præsentem non habere Christi Ecclesiam defensorem. Certè scit unusquisque, quod vel tibi sufficiat pro virili parte: quia non viribus corporis, sed charitate animi dimicandum, quæ superari nunquam potest. Sancti fratres, qui cum nostris sunt parvitate, plurimum te salutant. Puto autem & sanctum fratrem Alentium diaconum tuæ dignationi cuncta narrare fideliter. Incolumem te & memorem mei Christus Dominus noster tueatur. omnipotens, Domine verè sancte & suspiciendus frater.

XXIV. *Hieronymus Apronio. Narrat de persecutione hæreticorum, in qua commendat Apronij constantiam, & suam ostendit calamitatem.*

Nescio qua tentatione diaboli factum sit, ut & tuus labor, & sancti Innocentii presbyteri industria, & nostrum desiderium ad præsens nequam videatur habere effectum. Deo gratia, quod te sospitem fidei calore ferventem, inter ipsa tentamenta diaboli cognovi. Hoc meum gaudium est, quando in Christo audio filios meos dimicare: & ipsum zelum in nos ipse confirmet, cui credimus,

dimus, ut pro fide eius sanguinem voluntariè fundamus. Eversam nobilem domum funditus doleo: & tamen quid in causa sit, scire non potui. Neque enim portitor literarum scire se dixit. Unde dolere possumus pro amicis communibus & Christi, qui solus potens & Dominus est, & eius clementiam deprecari: licet ex parte Dei mereamur offensam, qui inimicos Domini foverimus. Optimum autem facies, si cunctis rebus omissis, Orientem, & præcipuè sancta loca petas: hic enim quieta sunt omnia. Et licet venena pectoris non amiserint, tamen os impietatis non audent aperire: sed sunt sicut aspides surdæ, & obturantes aures suas. Sanctos fratres saluto. Nostra autem domus secundum carnales opes hæreticorum persecutionibus penitus eversa, Christo propitio spiritualibus divitiis plena est. MELIUS est enim panem mendicare, quàm fidem perdere.

XXV. Hieronymus Damaso Pontifici Romano. *in* *ju* *judicium* & *sententiam* *expetit* *contra* *no-*
insidias *Arianorum*. *Et* *cui* *fidei* *debeat* *in* *An-*
tiocchia *communicare*, *rogat*, *multum*
tribuens *Ecclesia* *sancta* *Romana*.

Ioan. 19.

Cant. 2.

Hier. 2.

Cant. 4.

Luc. 17.

* *autho-*
ritas.

Esa. 14.

Matt. 5.

2. Tim. 2.

Psal. 2.

Quoniam vetusto Oriens inter se populorum
furore collisus, indiscissam Domini tunicam
& desuper contextam, minutatim per frustra
cerpit, & Christi vineam exterminant vulpes,
inter lacus contritos, qui aquam non habent,
sicile, ubi fons signatus, & hortus ille conclusus
sit, possit intelligi: Ideo mihi CATHEDRA
PETRI, & fidem Apostolico ore laudatam
sui consulendam: inde nunc animæ meæ postu-
lans cibum, unde olim Christi vestimenta suscepit.
Neque verò tanta vastitas elementum liquentis,
interjacens longitudo terrarum me à pretiosis
margaritæ potuit inquisitione prohibere. Ubi
eunque fuerit corpus, illuc congregabuntur aquæ
læ. Profligato à sobole mala patrimonio, A P U
vos solos incorrupta Patrum servatur * hære-
tas. Ibi cespitem terra fecundo, Dominici femi-
nis puritate centenos fructus refert. Hic obrutus
fulcis frumenta in lolium avenasque degenerant.
Nunc in Occidente sol justitiæ oritur: in Ori-
ente autem Lucifer ille, qui ceciderat, supra syden-
onem posuit thronum suum. Vos estis lux mundi, vos
sal terræ, vos aurea vasa & argentea: hic testacea
vasa & lignea virgam ferream, & æternum open-
turum incendium. Quamquã igitur tui me terrea
magnitudo, invitat tamen humanitas. A sacerdotibus

victima salutem, à pastore praesidium ovis flagi-
 to. Faceat invidia, Romani culminis recedat
 ambitio: cum successore piscatoris, & discipu-
 lo crucis * loquor: EGO NULLUM primum,
 nisi Christum sequens, beatitudini tuae, id est,
 cathedrae Petri, communionem confocior: super
 illam petram aedificatam Ecclesiam scio. QUI
 eUNQUE extra hanc domum agnum comede-
 rit, prophanus est. Si quis in arca Noe non fue-
 rit, peribit regnante diluvio. Et quis pro facino-
 ribus meis ad eam solitudinem commigra-
 vi, quae Syriam juncto Barbariae sine determinat,
 nec possum sanctum Domini tot interjacentibus
 spatijs à sanctimonia tua semper expetere, ideo
 hic collegas tuos Aegyptios confessores sequor:
 & sub onerarijs navibus parva navicula delite-
 sco. Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro
 Paulinum. QUI CUNQUE tecum non colligit,
 spargit, hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.
 Nunc igitur, proh dolor, post Nicenam fidem,
 post Alexandrinum juncto pariter Occidente de-
 cretum, trium hypostaseon ab Arianorum Prae-
 sule & Campensibus, novellum à me homine Ro-
 mano nomen exigitur. Qui ista, quaeso, Apostoli
 prodidit? Quis novus magister gentium Pau-
 lus haec docuit? Interrogamus, quid tres hypo-
 stases posse arbitrentur intelligi. Tres personas
 subsistentes ajunt. Respondemus, nos ita crede-
 re. Non sufficit sensus, ipsum nomen effragitant:
 quia nescio, quid veneni in syllabis later. Clama-
 mus: Si quis tres hypostases ut tria *εὐποσάρα*
 hoc est, ut tres subsistentes personas non confite-
 tur, Anathema sit. Et quia vocabula non adji-

C 4

Gle.

* Chri-
sti.

Matt. 16.

Exod. 12.

Genes. 7.

cimus, hæretici judicamur. Si quis autem hypostasin usâ intelligens, non in tribus personis unam hypostasin dicit, alienus à Christo est: & sub confessione vobiscum pariter caetero unio inurimur. Decern te, si placet obsecro, non mebo tres hypostases dicere, si juberis. Conditur nova post Nicenam fides, & similibus verum cum Arianis confitemur Orthodoxi. Tota secularium literarum schola nihil aliud hypostasin nisi usiam novit. Et quisquam, rogo, ore sacrilego tres substantias prædicabit? Una est Dei sola natura, quæ verè est. Id enim quod subsistit non habet aliunde, sed suum est. Cætera, quæ creata sunt, etiam si videntur esse, non sunt, quæ aliquando non fuerunt, & post rursus non esse quod non fuit. Deus solus, qui æternus est, hoc est, qui exordium non habet, essentialis nomen verè tenet. Idcirco & ad Moysen de rubo loquitur. Ego sum, qui sum. Et rursus: Qui est, me misit. Erant utique tunc Angeli, cælum, terra, maria. Et quomodo commune nomen essentialis propriè sibi vindicat Deus? Sed quia ille sola est natura perfecta, & in tribus personis deitas una subsistit, quæ & verè una natura est, quisquis trinitatem, hoc est, tres hypostases dicit, sub nomine pietatis tres naturas conatur asserere. Et si ita est, cur ab Ario parietibus separamur, perfidiâ copulati? Jungatur cum beatitudine tua Ursinus: cum Ambrosio societur Auxentius: Absit hoc à Romana fide: sacrilegium tantum religiosorum populorum corda non hauriant. Sufficiat nobis dicere, unam substantiam, tres personas subsistentes, perfectas, æquales, coæternas. Taceantur

Exod. 3.

tres

tres hypostases, si placet, & una teneatur. Non bonæ suspicionis est, cum in eodem sensu verba dissentiunt. Sufficiat nobis memorata credulitas. Aut si rectum putatis, tres hypostases cum interpretationibus suis debere nos dicere, non negamus. Sed mihi credite, venenum sub melle latet: transfiguravit se Angelus Sathanae in Angelum lucis. Benè interpretantur hypostasin: & eum id, quod ipsi exponunt, habere me dicam, hæreticus iudicor. Quid tam anxie unum verbum tenent? Quid sub ambiguo sermone latitant? Si sic credunt, ut interpretantur, non damno quod retinent. Si sic credo, ut ipsi sentire se simulant, permittant & mihi meis verbis suum sensum loqui. Quam brem obtestor beatitudinem tuam per Crucifixum, mundi salutem, per homouisionem Trinitatem: ut mihi epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum hypostaseon detur autoritas. Et ne fortè obscuritas, in quo dego, loci te fallat, per bajulos literarum ad Evagrium Presbyterum, quem optimè nosti, dignare scripta transmittere: simul etiam, cui apud Antiochiam debeam communicare, significes: quia Campenses cum Tharsensibus hæreticis copulati, nihil aliud ambiunt, quam ut autoritate communionis nostræ fulti, tres hypostases cum antiquo sensu prædicent.

1. Cor. 11.

XXVI Hieronymus Damaso eidem Pontifici. Quod
ad respondendum urget acriter ob haereticos
insestantes.

- Luc. 18.** Importuna in Evangelio mulier tandem mer
Luc. 11. laudari: & clauso cum feris ostio, mediâ
Luc. 18. nocte ab amico panes amicus accepit. Deus, ip
Isa. 3. qui nullis contra se superari viribus potest, pub
cani precibus vincitur. NINIVE civitas, qu
peccato perijt, fletibus stetit. Quorum ista ta
longo repetita principio? videlicet, ut parvum
magnus aspicias: ut dives pastor morbidam no
Luc. 23. contempnas ovin. Christus in paradysum de cro
Latro ce latronem intulit. Et ne quis aliquando. serar
martyr. conversionem putaret, fecit homicidij, pecc
Luc. 15. martyrium, Christus, inquam, prodigum filium
Matt. 18. revertentem lætus amplectitur, & nonaginta no
vem sanis pecudibus derelictis, una ovicula, qu
Paulus. remanerat, humeris boni pastoris advehitur
Act. 9. Paulus ex persecutore fit prædicator, oculis car
Gal. 1. nalibus excæcatur, ut mente plus videat: & qu
vincos Christi famulos ducebat ad concilium Ju
Phil. 1. daorum, ipse postea etiam de Christi vinculis
gloriat. Ego igitur, ut antea jam scripsi, Christi
vestem in Romana urbe suscipiens, nunc Barbaræ
Syriæ limite teneor. Et ne putes alterius hanc de
Herat. me fuisse sententiam, quid mererer ipse constitui
Verum, ut ait gentilis Poëta: Cœlū, non animum
mutat, qui trans mare currit. Ita me incessabilis
inimicus post tergum secutus est, ut majora in so
litudine bella nunc patiar. Hinc enim præsidij
sua mundi, Ariana rabies fremat. Hinc n tres
pat-

partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat.
 Monachorum circa commanentium antiqua in-
 melurgit autoritas. Ego interim clamito: Si
 Quis cathedræ Petri jungitur, meus est. Mele-
 tius, Vitalis atque Paulinus tibi hæere se di-
 cunt, possum credere si unus hoc affereret. Nunc
 verò aut duo, aut omnes mentiuntur. Ideirco
 obtestor beatitudinem tuam per crucem Domi-
 ni, per necessarium fidei nostræ decus passionem,
 itaque Apostolos honore sequeris, sequaris &
 merito, ita in solio cum duodecim iudicaturus
 sedes, ita te alius senem cum Patre cingat, ita
 municipatum cœli cum Paulo consequaris, ut
 mihi literis tuis, apud quem in Syria debeam
 communicare, significes. **NOLIT** despiciere ani-
 mam, pro qua Christus mortuus est.

Matt. 19.

Ioan. 21.

*XXVII. Damasus Pontifex Hieronymo. Mittit que-
 stiones, ab Hieronymo illas cupiens explana-
 ri, laudasq; studium scripturarum.*

Dilecto in Christo filio Hieronymo Presbyte-
 ro Damasus; in Domino salutem. Dormien-
 tem te, & longo jam tempore legentem potius,
 quàm scribentem, quæstiunculis ad te missis exci-
 tare disposui: non quò & legere non debeas, hoc
 enim veluti quotidiano cibo alitur, & pingue-
 scit oratio: sed quò lectionis fructus iste si scri-
 bas. Itaque quoniam & heritabellario ad me re-
 missio, nullas jam te epistolas habere dixisti, exce-
 ptis his, quas aliquando in eremo dictaveras,
 quasque totà aviditate legi atque descripsi: &
 ultro pollicitus es, te furtivis nocturnis operis ali-

C 6

qua,

qua, si vellem, posse distare, libenter accipio offerente, quod rogare volueram, etiam si neges. Neque verò ullam puto digniorem disputationis nostræ confabulationem fore, quam si scripturis sermocinemur inter nos: id est, ego interrogem, tu respondeas. Quâ vitâ nullo puto in hac luce jucundius, quo animæ pabula omnia mella superantur. Quàm dulcia, inquit Propheta, gutturi meo eloquia tua, super melle meo. Nam cum idcirco, ut ait præcipuus Orator, homines à bestiis differamus, quod loqui possumus, quâ laude dignus est, qui in ea re ceteris superat, in qua homines à bestiis antecellunt. Accingere igitur, & mihi, quæ subjecta sunt, edisere, servans * utrobique moderamen, ut ne proposita solutionem desiderent, nec epistola brevitate, Fateor quippe tibi eos, quos mihi jam pridem Lactantij dederas libros, ideo non libenter lego, quia & plurimæ epistolæ in eis usque à mille spatia versuum tenduntur, & rarò de nostro dogmate disputant: quo fit, ut & legentium fastidium generet longitudo, & si qua brevitas, scholasticis magis sint apta, quàm nobis, de metris & regionum situ & Philosophis disputantibus.

Psal. 118.

* utrumque.

Lactantius.

XXVIII. Hieronymus Damaso Pontifici respondens
ad propositas quæstiones, quarum indi-
cat difficultatem.

Beatissimo Papæ Damaso Hieronymus. Postquam epistolam tuæ sanctitatis accepi, confestim accito notariou, t acciperet, imperavi, quoad officium præparato, quod eram voce prompturus, antè mihi cogitatione pingebam Interim tamen & ego linguam, & ille articulum movebamus, cum subito Hebræus intervenit, deferens non pauca volumina, quæ de synagoga quasi lecturus acceperat. Et ilicò: Habes, inquit, quod postulaveras: mi quæ dubium, & quid facerem, nescientem ita festinus exterruit, ut omnibus prætermiſſis ad scribendum transvolarem: quod quidem usque ad præsens facio. Verùm quia heri Diacono ad me misso, ut tu putas epistolam, ut ego sentio, commentarium te expectare dixisti: brevem responsionem ad ea desiderans, quæ singula magnorum voluminum prolixitate indigent, *αὐτοῦ ἰσχυρίας* & tibi confestim discussi, duabus tantùm quæstiunculis prætermiſſis: non quod non potuerim & ad illas aliquid respondere, sed quod ab eloquentissimis viris, Tertulliano nostro scilicet & Novatiano, Latino sermone sunt editæ: & si nova voluerimus afferre, sit satius disputandum. Certè expecto quid placeat, utram ne epistolari brevitæ sententias tibi velis digeri, an singulorum libros confici. Nam & Origenes in quarto Paulo ad Romanos *ἐκ τῆς αὐτοῦ τῶμα* de circumcissione magnificè disputavit, & de mundis

atque immundis animalibus in Levitico plura differuit: ut si ipse invenire nihil possem, de ejus tamen fontibus mutuarer. Et ut verius loquar Didymi de Spiritu sancto librum in manibus habeo, quem translatum tibi cupio dedicare: ne existimes tantummodò dormire, qui lectione sine stylo somnum putas. Antelatis itaque problematibus, quæ epistolæ tuæ subjeceras, quæ mihi videretur, annexui, veniam postulans, & festinationis pariter, & morarum. Festinationis, quia ad unam lucubratiunculam dicere voluerim multorum opus dierum: Tarditatis, quia alio opere detentus, non statim ad interrogata rescripsi.

*Damasi
sancti.*

XXIX Hieronymus Exuperantio. Hortatur enim militiam seculi relinquere, & perfectam Christi militiam agere, contemptis & relictis rebus omnibus, atque ut idem cum fratre commigret in Bethlehem.

INter omnia, quæ mihi sancti fratris tui, Quintiliani, amicitia præstiterunt, hoc vel maximum est, quod te mihi ignotum corpore, mente sociârunt. Quis enim non diligit eum, qui sub paludamento & habitu militari agit opera Prophetarum, & exteriorem hominem aliud promittentem, vincat interiori homine, qui conformatus est ad imaginem Creatoris? Undè & prior ad officium provoco literarum, & precor, ut mihi occasionem sæpius tribuas rescribendi, quò de cætero scribam audacius. Illud autem prudentiæ tuæ breviter significâsse sufficiat, ut memineris *1. Cor. 7.* Apostolicæ sententiæ: *Junctus es uxori, ne quæ-*

tas solutionem: solutus es, ne quæras uxorem, id est, alligationem, quæ solutioni contraria est. Qui igitur servit officio conjugali, vinctus est, qui vincus est, & servus est: qui autem solutus est, liber est. Cùm ergo Christi gaudeas libertate, & aliud agas, aliud repromittas, ac propemodum in domate constitutus sis, non debes ad tollendam tunicam testis descendere, nec respicere post tergum, nec aratri semel arreptam stivam dimittere. Sed si fieri potest, imitare Joseph, & Aegyptiæ dominæ pallium derelinque, ut nudus sequaris Dominum Salvatorem, qui dicit in Evangelio: Nisi qui dimiserit omnia, & tulerit crucem suam, & sequutus me fuerit, non potest meus esse discipulus. PROJE saccinam seculi, ne quæras divitias, quæ camelorum pravitatibus comparantur. Nudus & levis in cælum evola, ne alas virtutum tuarum auri deprimant pondera. Hæc autem dico, non quòd te avarum didicerim: sed quòd intelligam idcirco adhuc te militiæ operam dare, ut impleas sacculum, quem evacuare Dominus præcepit. Si igitur qui habent possessionem & divitias, jubentur omnia vendere, & dare pauperibus, & sic sequi Salvatorem: dignatio tua aut dives est, & debet facere quod præceptum est: aut adhuc tenuis, & non debet quærere quòd erogatura est. Certè Christus pro animi voluptate omnia in acceptum refert. Nemo Apostolis pauperior fuit, & nemo tantum pro Domino dereliquit Viduâ illâ in Evangelio pauperculâ, quæ duominuta misit in gazophylacium, cunctis præfertur divitibus, quia totum, quòd habuit, dedit. Et tu igitur EROGANDA non quæras, sed quaesita jam tribue, ut fortissimum.

Luc. 17.

Luc. 9.

Gen. 39.

Luc. 14.

Matt. 19.

Matt. 19.

Luc. 23.

mum.

Luc. 15.

num tyrunculum suum Christus agnoscat, ut
 tus tibi de longissima regione venienti occur
 pater, ut stolam tribuat, ut donet annulum. ut
 molet pro te vitulum saginatum, ut expediat
 cum sancto fratre Quintiliano ad nos cito faci
 navigare. Pulsavi amicitiarum fores: si aperu
 nis, nos crebro habebis hospites.

XXX. Hieronymus Panmachio. Scribit sen
 hanc epistolam de senectutis incommo
 dis & incommodis.

2 Cor. 12.

Galat. 5

Matt. 26.

3. Reg. 1.

2. Reg. 19.

L Egi in quadam controversia, IMBECILLA
 TRAS corporis animæ quoque vires secun
 trahit. Econtrario Paulus Apostolus: Quand
 infirmior, inquit, tunc fortior sum: & virtus in in
 firmitate perficitur. Spiritus enim contra car
 nem, & caro contra spiritum: hæc invicem sibi ad
 versantur, ne quæ volumus, illa faciamus. Unde
 & in Evangelio dicitur: Spiritus promptus est
 caro autem infirma. SENECTUS multa secun
 & bona affert & mala. Bona, quia nos ab impu
 dentissimis dominis liberat voluptatibus, gula
 imponit modum, libidinis frangit impetus, auge
 sapientiam, dat maturiora consilia, & frigescenti
 corpore, dormit cum perpetua virgine Sunami
 te, luxuriamque contemnens cum Berzellai, dele
 gat eam filio adolescenti Camaham, & non vult
 transire Jordanem, atque in alienos fines de suis
 finibus, id est, regionibus, exire. Quæ autem pu
 tantur senectutis mala, ista sunt, crebræ infirmi
 tates prouta molestissima, quam Græcorum alij
 ἀσθενείαν, alij φλόγμα nuncupant: caligantes oculi,
 li, ace
 di gin
 hæc t
 & chi
 sylu
 ped
 ta vi
 mort
 com
 dum
 rean
 ince
 mart
 xim
 lupta
 tur,
 enim
 mali
 liber
 rarō
 rev
 fule
 cum
 tem
 ptu
 & a
 XX
 t
 N

li, aescientes cibi, tremens interdum manus, nudigingivis dentes, & inter cibos cadentes. Ad hæc torminibus & aculeis stomachi podagra que & chiragra doloribus sæpe torquetur: ita ut ne stylum quidem aut calamum tenere queat, ut suis pedibus non possit incedere: magna que parte vitæ videatur esse truncata, & multis membris præmorta. Cum hæc ita se habeant, in malorum comparatione tolerabilius sustinebo morbos, dummodo unâ & gravissimâ dominâ libidine caream. Patitur quidem & senectus nonnunquam incentiva vitiorum: nullusque juxta sanctum martyrem Cyprianum diu tutus est periculo proximus. Sed ALIUD est titillari, aliud obrui voluptatibus. Ibi cum Apostolo adoleſcentia loquitur, quæ novit virentis corporis necessitates: Non enim quod volo bonum, hoc ago: sed quod nolo malum, illud facio. Et: Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Hic autem raro inter emortuos cineres scintilla subluſcens reviviscere nititur, & tamen incendia non potest suscitare. Quamobrem Pammachi, cano jam mecum capite, impetra mihi à Domino, ut comitem mihi merear habere sapientiam, de qua scriptum est: Ama illam, & servabit te: honora illam, & amplexabitur te.

Cypr.

Rom. 7.

Prov. 4.

XXXI. Hieronymus Eustochio virgini. Consolatur se testimonio paucorum verè amantium, contra Lavinium esuſq; similes amulos & obtreſtatores frequentes.

Nullus imperitus scriptor est, qui lectorem non inveniat similem sui: multo que pars major

major est, Milesias fabellas revolventium, quae chij a
 Platonis libros. In altero enim ludus & oblectamulto
 tio est, in altero difficultas & sudor mixtus laboriata
 Denique Timaeum de mundi harmonia, affluhil al
 rumque cursu & numeris disputantem, ipse nium
 interpretatus est Fullius, se non intelligere cor run
 tetur. Testamentum autem Grunnij, Coroco ora r
 ra, Porcelli decantant in scholis puerorum agn inter
 na cachinnantium. Igitur & noster Luscius l alior
 viniu fruatur testibus, imò fautoribus suis, va rissim
 catque multitudine, quia forsitan vincit ingenio imo
 M I H I sufficit paucorum testimonium, & am riu
 corum laude contentus sum, qui in expetend mut
 opusculis meis amore nostrilabuntur, & stud me
 scripturarum. Ac nonnullos fore arbitror, q me,
 hoc ipsum, quòd ad te Eustochium, serm tavi
 nem facio, obtreccationi parere contendant huct
 non considerantes Holdam, & Annam, ac Delb nen
 ram viris tacentibus prophetasse, & in servit pau
 te Christi nequaquam differentiam sexuumvi dur
 lere, sed mentium. & h
 do
 ha
 run
 dia
 H
 eos
 mu
 nec
 ex
 se
 hu
 pe

Lavi-
nius.

4. Reg. 22

1. Reg. 2.

Judic 4 v

Coloss. 3.

XXXII. Hieronymus Eustochio virgini. Cuius
 dicat suos in Ezechielem commentarias, st-
 mula, tristem amicorum Roma sta-
 tum deplorat.

Finitis in Isaiam decem & octo explanationum
 voluminibus, ad Ezechiel, quod tibi & sanctae
 memoriae matris tuae Paulae, o Virgo Christi Eus-
 tochium saepe pollicitus sum, transire cupiebam
 & extremam (ut dicitur) manum operi imponere
 prophetali. Et ecce subito mors mihi Pamme-
 chij

hij atque Marellæ , Romanæ urbis obfidio ,
 multorum que fratrum & fororum dormitio nun-
 tiata est. Atque ita conseruatus obstupui, ut ni-
 hil aliud diebus ac noctibus , nisi de salute om-
 nium cogitarem : meque in captiuitate sancto-
 rum putarem esse captiuum : nec possem prius
 ora reserare, nisi aliquid certius discerem , dum
 inter spem & desperationem sollicitus pendeo ,
 aliorumque malis me crucio. Postquam verò cla-
 rissimum terrarum omnium lumen extinctum est,
 imo Romani Imperij truncatum caput, & ut ve-
 rius dicam, in una urbe totus orbis interijt , ob-
 mutui & humiliatus sum, & silui de bonis, & dolor
 meus renovatus est : concaluit cor meum intra
 me, & in meditatione mea exarsit ignis: nec pu-
 tavi illam sententiam negligendam : *Musica* in
 huctu importuna narratio. Verum quia tu indefi-
 nenter hoc flagitas , & magno vulnere cicatrix
 paulatim obducitur , scorpiusque inter Encela-
 dum & Porphyrium Trinacriæ humo premitur ,
 & hydra multorum capitum contra nos aliquan-
 do sibilare cessauit , datumque tempus, quo non
 hæreticorum respondere insidjs , sed scriptura-
 rum expositioni incumbere debeamus : aggre-
 diar Ezechiel Prophetam , cuius difficultatem
 Hebræorum probat traditio. Nam si quis apud
 eos ætatem sacerdotalis ministerij id est, triceti-
 mum annum impleverit, nec principia Geneleos,
 nec Canticum canticorum, nec hujus voluminis
 exórdium & finem legere permittitur. ut ad per-
 fectam scientiam & mysticos intellectus plenum
 humanæ naturæ tempus accedat. Quod opus si
 per Dñi misericordiam ad calcem usq; perduxerit,

*Roma
capta.*

Psal. 39.

Eccli. 22.

Ezechiel

10,

Hiera-
m. 46.

ro, transibo ad Hieremiam, qui in lamentationibus suis sub typo Hierusalem quatuor mundi quadruplici plangit alphabeto.

XXXIII Hieronymus Eustochio virgini. Cuiusmodi alios rursus in Ezechielem commentarios, excusationes & senilem aetatem, quibus in scribendo impediatur.

Terentius.

Quoniam pueri legimus, Nihil tam facile quin difficile fiat, quod invitus facias. Teor me explanationes in Ezechiele multo tempore promississe, & occupatione de toto orbe venientium implere non posse, dum hora, nullumque momentum est, in quo non curramus turbis, & monasterij solitudinem hospitiarum frequentiam commutemus: intantum, ut claudendum sit nobis ostium, aut scripturarum, per quas aperiendae sunt fores, studia relinquenda. Itaque lucrativis, imò furtivis ostium horis, quae hyeme appropinquante longiores esse coeperunt, haec ad lucernulam, quae cunctae sunt, dictare conamur, & aestuantis aetate tardium interpretatione digerere. Nec sciamus (ut quidam forsitan suspicantur) fratrum susceptionem, sed morarum causas simpliciter confitemur: praesertim cum occidentalium fugam & sanctorum locorum constipatio, nuditate atque vulneribus indigentium, rabiem praeferat barbarorum: quod absque lacrymis & gemitu videre non possumus, illam quondam potentiam & ignorantiam divitiarum ad tantam inopiam pervenisse, ut tecto, & cibo, & vestimento indigeat.

Rom. 12.

tamen nequaquam duri quorundam atque crudeliter animi molliuntur, dum pannos eorum & sarcinulas discutunt, aurum in captivitate quaerentes. Accedit ad hanc dictandi difficultatem, quod caligantibus oculis senectute, & aliquid sustinentibus beati Isaac, ad nocturnum lumen nequaquam valeamus Hebraeorum volumina relegere: quietiam ad Solis dieique fulgorem, literarum nobis parvitate caecantur. Sed & Graecorum commentarios tantum voce cognoscimus. Nullique dubium, quod ALIENIS dentibus commoliti cibi vescentibus nauseam faciant. Unde obsecro te, filia Eustochium, ut ista, quae notarium stylo cudimus, & ad quae emendanda spatium vix habemus, post intervalla suscipias.

Gen. 27.

XXXIII. Hieronymus Eustochio, Deplorat Romanam urbem calamitatem, & eorum, qui ex urbe pauperes ad se veniebant, egestatem, tum Eustochio dedicat tertium volumen in Ezechielem.

Nihil longum est, quod finem habet: & omnis retro temporum series transacta non prodest, nisi forte honorum operum sibi viaticum praeparaverit, quae semper ad futura, imò ad aeterna respiciunt: & nulli terminis coartantur. Vera sententia est: Omnia orta occidunt, & aucta senescunt. Et alibi: Nihil est enim opere & manu factum, quod non conficiat & consumat vetustas. Quis crederet, ut totius orbis extructa victrix Roma corrueret, ut ipsa suis populis & mater fieret, & sepulchrum: ut tota Orientis,

Nihil
diuturnum.

Aegy-

Ægypti, Aphricæ litora olim dominatrici
bis, servorum & ancillarum numero comple
tur: ut quotidie sancta Bethlehem, nobiles qu
dam utriusque sexûs atque omnibus divitijs
fluentes, susciperet mendicantes? Quibus qu
niam opem ferre non possumus, condolemus
lacrymas lacrymis jungimus: occupati que
sti operis sarcina, dum sine gemitu confluent
videre non patimur, explanationes in Ezech
& penè omne studium omisimus: scripturarum
que cupimus verba in opera vertere: & non
cere sancta, sed facere. Undè rursus à te commo
niti, ô Virgo Christi Eustochium, intermissum
borem repetimus: & tertium volumen aggrega
tuo desiderio satisfacere desideramus, illud &
& cæteros, qui lecturi sunt, deprecantes, ut
vires nostras, sed votum considerent, quorum
terum fragilitatis humanæ, alterum sanctæ effi
Domino voluntatis.

XXXV. Hieronimus Eustochio. Pide ludit circa
septem munera, qua miserat Eustochium, et ad
mysticos sensus sanctam Virginem
revocat.

PARVA specie, sed charitate sunt magna mune
ra, accepisse à Virgine armillas, epistolam &
Levit. 2. columbas. Et quoniam mel in Dei sacrificijs non
offertur, nimia dulcedo arte mutata est, & quæ
dam, ut ita dicam, piperis austeritate condita.
A P U D Deum enim nihil voluptuosum, nihil
tantum suave placet, nisi quod in se habet morde
Exod. 12. ris aliquid veritatis. Pascha Christi cum amari
tudinibus manducatur. Festus est dies, & natali
bea

beati Petri festiviùs est solito condiendus : ita tamen , ut scripturarum cardinem jocularis sermo non fuget. Nec à præscripto palæstræ nostræ longius evagemur. Armillis in Ezechiele ornatur Hierusalem. Baruch epistolam accipit à Hieremia. In columbæ specie Spiritus sanctus allobitur. Itaque ut te aliquid & piperis mordeat , & pristini libelli etiam nunc recorderis , cave ne operis ornamenta dimittas , quæ verè armillæ sunt brachiorum , ne epistolam pectoris tui scindas , quam à Baruch traditam novaculâ Rex prophanus incidit : ne ad similitudinem Ephraim per Oseam audias : Facta es insipiens ut columba Nimum , respondebis , austerè , & quod festo non conveniat diei. Talibus ipsa muneribus provocasti , dum dulcibus amara sociata sunt , & à nobis paria recipies. Laudem amaritudo comitabitur. Verùm ne videar dona minuisse , accepimus & canistrum cerasis refertum , talibus & tam virginali verecundia rubentibus , ut ea nunc à Lucullo delata existimarem. Siquidem hoc genus pomi , Ponto & Armeniâ subjugatis de Cerasunto primus Romam pertulit. Undè & de patria nomen accepit. Igitur quia in scripturis canistrum ficis plenum legimus , cerasa verò non invenimus , in eo quod allatum est , id quod allatum non est , prædicamus : optamusque te de illis pomis fieri , quæ contra templum Dei sunt , & de quibus Deus dicit , * Quia bona bona valde. Nihil quippe Salvator medium amat. Et sicuti frigidum non refugiens , calidis delectatur , ita tepidos in Apocalypsi evomere se velle loquitur Undè nobis sollicitius providendum est , ut solennem diem non

*Exec. 16.**Hier. 36.**Matth. 3.**Hier. 36.**Osee. 7.**Cerasa.**Hier. 24.***. Ecce**Apoc. 3.*

tam

tam ciborum abundantia, quam spiritus exultatione celebremus. Quia valde absurdum est, mihi saturitare velle honorare Martyrem, quod scias Deo placuisse jejunijs. **ITA** semper medendum est, ut cibum & oratio sequatur, & studio. Quod si aliquibus displicet, Apostoli veritate cantato: Si adhuc hominibus placerem, Christus ancilla non essem.

Gal. I.

XXXVI. Hieronymus Pammachio & Marcella

Psal. 67. **E**T vestris, & multorum literis didici, obsequium mihi in schola tyrannica, Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso cur *περὶ ἀρχῶν* libros Latinum verterim. O impudentiam singulari Accusant medicum, quod venena prodiderit, scilicet *φάρμακον θανάσιμον*, id est, malum virus, venenumque lethale suum non innocentiae merito sed criminis communione taceantur. Quae culpam numerus peccantium minuatur, & in personis, non in rebus sit accusatio. Scribuntur contra me libri, ingeruntur omnibus audiendi, & tamen non eduntur, ut simplicium corda percipiant, & mihi facultatem pro me auferant respondendi. Nova militiae genus, accusare, quod prodi timeas: scribere, quod occultes. Si sunt vera, quae scripsit, cur publicum timuit? Si falsa, cur scripsit? **OLIM** pueri legimus, intemperantis esse arbitror, scribere quicquam, quod occultari velis. Rogo, quis est iste dolor? Quid aestuant quid insaniunt? Quod praconem repuli figuratum? quod nolui me subdolo ore laudari? quod sub amici nomine, inimici insidias deprehendi?

XXXVII

XXXVII Hieronymus Chromatio, Ioviniano & Eusebio. Comprobat laudes Bonosi, de quo illi scripserant, commendat sororem, & sanctum illorum contubernum laudat

Non debet charta dividere, quos amor mutuus copulavit: nec per singulos officia sunt mei partienda sermonis, cum sic invicem vos ametis, ut non minus tres chartas jungat, quam duos natura sociavit. Quin potius, si rei conditio pateretur, sub uno literulae apice nomina indivisa concluderem, vestris quoque ita me literis provocantibus, ut & in uno tres, & in tribus unum putarem. Nam postquam sancto Evagrio transmittente, in ea ad me eremi parte delatae sunt, quae inter Syros ac Saracenos vastum limitem ducit, sic gavissus sum, ut illum diem Romanae felicitatis, quo primum Marcelli apud Nolam praelio post Cannensem pugnam Hannibalis agmina conciderunt, ego vicerim. Et licet supradictus frater saepe me visitet, atque me ita, ut sua in Christo viscera foveat, tamen longo a me spatio se junctus, non minus mihi reliquit abeundo desiderium, quam attulerit veniendo laetitiam. Nunc cum vestris literis fabulor, illas amplexor, illae mecum loquuntur, illae tantum hinc Latine sciunt. Hic enim aut barbarus * semisermo dicendus est, aut tacens * forset semibarbarus. Quotiescunque charissimos mihi vultus, notae manus referunt impressa vestigia, toties aut ego hic non sum, aut vos hic estis. Credite amori vera dicenti: & cum has scriberem, vos videbam, De quibus hoc primum queror, cur tot in-

D

ter-

*Perga-
mena.*

Gen. 3.

Pf. 120.

Apoc. 10.

Ioan. 11.

Iob. 40.

terjacentibus spatijs maris atque terrarum
parvam Epistolam miseritis, nisi quod ita meru-
qui vobis (ut scribitis) antè non scripsi. Charta
defuisse non puto, Ægypto ministrante comme-
cia. Et si alicubi Ptolomæus maria conclusisset,
men Rex Attalus membranas à Pergamo mis-
rat, ut penuria chartæ pellibus pensaretur. Unde
Pergamenarum nomen ad hunc usque diem tra-
dente sibi invicem posteritate servatum est. Qu-
igitur arbitrer? bajulum festinasse? Quamvis lo-
gæ epistola una nox sufficit. An vos aliquâ oc-
cupatione detentos? NULLA necessitas major
charitate. Restant duo, aut ut vos piguerit, aut
ego non meruerim. E quibus malo vos incusa-
tarditatis, quàm me condemnare non meritum
Facilius enim negligentia emendari potest, quàm
amor nasci. Bonus (ut scribitis) quasi filius
ixobos, id est, piscis, aquosa petit: nos pristina con-
tagione sordentes, quasi reguli & scorpiones
arentia quæque sectamur. ille jam calcat super
colubri caput: nos serpenti terram ex divina sen-
tentia comedenti, adhuc cibus sumus. Illa jam po-
test summum graduum Psalmum scandere: nobis
adhuc in primo ascensu flentibus, nescio an de-
cere aliquandò contingat, Levavi oculos meos
ad montes, unde veniet auxilium mihi. Ille inte-
minaces sæculi fluctus in tuto Insulæ, hoc est, Ec-
Apoc. 10. clesie gremio sedens, ad exemplum Joannis
brum fortè jam devorat. Ego in scelerum meo-
rum sepulchro jacens, & peccatorum vinculis
Ioan. 11. colligatus, Dominicum de Evangelio expecto
clamorem, Hieronyme veni foras, Bonus, in
Iob. 40. quam (quia secundum Prophetam omnis diabo-

li vir
lumb
fcond
mine
mea,
buc
men
tis ju
meis
pit C
Dom
ptam
preco
Julian
gate,
Jesus
prasti
(ut ai
tis ip
lapsu
illa nu
da pra
est, cr
quia c
Papa
igatis
solida
mea e
ter est
diti
popu
lysa

si virtus in lumbis est) trans Euphratem tulit *Hier. 13.*
 lumbare suum : ubi illud in foramine petrae ab-
 sccondens, & postea scissum reperiens, cecinit: Do- *Pf. 138.*
 mine, tu possedisti renes meos, dirupisti vincula *Pf. 125.*
 mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Me verò Na-
 buchodonosor ad Babylonem, id est, confusionem *4. Reg. 25*
 mentis meae catenatum duxit, ibi mihi captivita-
 tis jugum imposuit, ibi ferri circulum naribus *Isa. 37.*
 meis innectens, de canticis Syon cantare præce- *Pf. 136.*
 pit Cui ego dixi: Dominus solvit compeditos, *Pf. 145.*
 Dominus illuminat cæcos. Et ut breviter cœ-
 ptam dissimilitudinem finiam, ego veniam de-
 precor, ille expectat coronam. Soror mea, sancti
 Juliani in Christo fructus est. Ille plantavit, vos ri- *1. Cor. 3.*
 gate, Dominus incrementum dabit. Hanc mihi
 Jesus pro eo vulnere, quod diabolus inflixerat,
 præstitit, vivam reddendo pro mortua. Huic ego
 (ut ait gentilis Poeta) omnia etiã tuta timeo. Sci-
 tis ipsi lubricum adolescentiæ iter, in quo & ego
 lapsus sum, & vos non sine timore transistis. Hoc
 illa nunc maxime ingrediens, omnium est fulcien-
 da præceptis, omnium est sustentanda solatijs, id
 est, crebris vestrae sanctitatis epistolis roboranda. Et *1. Cor. 13.*
 quia charitas omnia sustinet, obsecro, ut etiam à
 Papa Valeriano ad eam confortandam literas ex-
 igatis. Nostis puellares animos his rebus plerunq;
 solidari, si se intelligant curæ esse majoribus. In
 mea enim patria rusticitatis vernacula Deus ven- *Phil. 3.*
 ter est, & in diem vivitur: & sanctior est ille, qui
 ditior est. Accessit huic patellæ (juxta tritum
 populi sermone proverbium) dignum opercu-
 lum Lupicius sacerdos, secundum illud
 quo-

quoque : de quo semel in vita Crassum ait ris
Lucilius. Similes habent labra lactucas, asino
duos comedente: videlicet ut perforatam navem
debilis gubernator regat, & cæcum cæcus ducit
in foveam, talisque sic rector, quales illi, qui
guntur. Matrem communem, quæ cum vobis
sanctitate societur, in eo vos prævenit, quia tu
genuit, cuius verè venter aureus potest dici, eo
lutamus honore, quo nostis: una quoque suscipi
endas cunctis sorores, quæ oleo ad lampadas
giter præparato, sponsi operiuntur adventum
beata domus, in quo morantur Anna vidua, Ma
gines Prophetissæ, geminus Samuel nutritus
templo. O tecta felicia, in quibus cernimus
chabæorum martyrum coronis cinctam matrem
rem matrem Nam licet quotidie Christum con
teamini, dum ejus præcepta servatis: tamen
privatam gloriam publica hæc accessit vobis
aperta confessio, quod per vos ab urbe vestra
riani quondam dogmatis virus exclusum est.
miramini forsitan quod in fine jam epistola
sum exorsus sim. Quid faciam, vocem pectoris
negare non valeo, epistolæ brevitatis compellit
cere, desiderium vestri cogit loqui. Præpropere
sermo confusâ turbatur oratione. Amor orationem
nem nescit.

XXXVIII. Hieronymus Castrutiano, vel Castrutiano
Hunc Pannonium consolatur, ut cecitatem
oculorum lenius ferat.

SANCTUS filius meus Heraclius Diaconus mihi
retulit, quod cupiditate nostri Cassam usque

Matth. 15

Matth. 25

Luc. 2.

Act. 21.

1. Reg. 2.

2. Mac. 7.

venisses, & homo Pannonius, id est, terrenum ani- *Panno-*
 mal, non timueris Adriatici maris æstus, & *Ægai* *nium.*
 atque Ionij subire discrimina. Et nisi te pius fra-
 trum retinisset affectus, voluntatem opere com-
 plevisset. Habeo itaque gratiam, & in acceptum
 refero. IN AMICIS enim non res quaritur, sed
 voluntas. Quia alterum ab inimicis sapè præbe-
 tut, alterum sola charitas tribuit. Simulque obse-
 cro, ne imbecillitatem corporis, quam sustines, de
 peccato tibi existimes evenisse. Quod quidem &
 Apostoli suspicantes de eo, qui natus erat cæcus *Ioan. 9.*
 ex utero interrogantesque Dominum Salvatorē:
 Iste peccavit, an parentes ejus, ut cæcus nascere-
 tur? audiunt, Neque hic peccavit, neque paren-
 tes ejus, sed ut manifestentur opera Dei. Quantos *Bonos*
 enim cernimus Ethnicos atque Judæos, hæreti- *magis*
 cos atque diversorum dogmatum homines volu- *quã præ-*
 tari in cœno libidinum, madere sanguine, ferita- *vos affli-*
 te lupos, rapacitate milvos vincere, & nihilomi- *git Deus.*
 nus flagellum non appropinquare tabernaculis *Psal. 90.*
 eorum, nec eos cum hominibus verberari, & id- *Ps. 72.*
 circo superbire contra Deum, & transire usque
 ad cælum os eorum: eum e contrario sanctos vi-
 ros sciamus ægrotationibus, miserijs & egestate
 torqueri, qui forsitan dicunt: Ego frustra sanctifi- *ibidem,*
 cavi animam meam, & lavi inter innocentes ma-
 nus meas. Et statim se reprehendentes ajunt: Si
 narravero sic, ecce nationem filiorum tuorum
 reprobavi. Si cæcitatatis causam putas esse pecca-
 tum, & id Dei inferre iram, quod crebrò medici
 remediuntur, in simulabis Isaac, qui in tantum lu- *Gen. 27.*
 cis hujus expers fuit, ut etiam cui nollet, errore
 deceptus benediceret. Referes crimen in Jacob,
 cujus

N
M
4

cujus caligaverat acies, & cum interioribus oculis & spiritu prophetali longè post futura prospiceret, & Christum cerneret de stirpe Regia eventurum, Ephraim & Manassem videre non poterat. Quid inter Reges Josiâ sanctius? & tamen Ægyptio mucrone interfectus est. Quid Petrus quid Paulo sublimius? Neronianum gladius eruentârunt. Et (ut de hominibus taceam) Dominus filius sustinuit ignominiam crucis: & tu beatus putas, qui felicitate istius sæculi & delicijs perfruuntur? MAGNA ira est, quando peccantibus non irascitur Deus. Unde & in Ezechiele a Hierusalem: Jam, inquit, non irascar tibi, zelus meus recessit à te. Quem enim diligit Dominus corripit: & castigat omnem filium quem recipit. Non erudit Pater, nisi quem amat. Non corripit magister discipulum, nisi eum, quem ardentiori cernit ingenij. Medicus si cessaverit curare, desperat. Quòd si responderis, quomodo Lazarus receperit mala in vita sua? LIBENTER nunc tormenta patiar, ut futura mihi gloria reservetur. Non enim vindicabit Dominus bis id ipsum Job vir sanctus & immaculatus & justus in generatione sua cur tanta perpeffus sit, ipsius volumine continetur. Et ne veteres replicando historias longum faciam, & excedam mensuram epistolæ, brevem tibi fabulam referam, quæ infantia meæ temporibus accidit. Beatus Antonius cum à sancto Athanasio Alexandriae Episcopo propter confutationem hæreticorum in urbem Alexandriam esset accitus, & isset ad eum Didymus vir eruditissimus, captus oculis: inter ceteras sermocinationes, quas de scripturis sanctis

*Gen. 49.**Gen. 48.**4. Reg. 23**Ezech. 3.**Prov. 3.**Heb. 22.**Luc. 16.**Naum 1.***judicabit.**Antonij**ad Didymum oratio.**Ad Didymum oratio.*

habebant, cum ejus admiraretur ingenium, & acumen ingenij collaudaret, sciscitans ait: Num tristis es, quod oculis carnis careas? Cum ille pudore reticeret, secundo tertioque interrogans, tandem elicit, ut moerorem animi simpliciter fateretur. Cui Antonius: **MIROR**, ait, prudentem virum ejus rei dolere damno, quam formicæ & muscæ & culices habent: & non letari illius possessione, quam sancti soli & Apostoli ræruerunt. Ex quo pervides, quod multo melius sit spiritu videre, quam carne: & illos oculos possidere, in quos peccati festuca non possit incidere. Ad nos licet hoc anno non veneris, tamen non desperamus adventum tuum. Quod si sanctus Diaconus portitor literarum tuis rursus amplexibus fuerit irretitus, & illo comitante huc veneris, libenter suscipiam, * dispendium moræ, magnitudine fororis duplicari.

Matth. 7.

* dispendium
moram
duplicatam, &c.

XXXIX. Hieronymus Castoria matertera. Rogat ut secum illa redeat in gratiam tandem.

Ioannes idem Apostolus & Evangelista in epistola sua ait: Quicumque odit fratrem suum, homicida est. Et rectè. Cum enim homicidium ex odio sæpè nascatur, quicumque odit fratrem suum, etiam si gladio necdum percusserit, animo tamen homicida est. Cur, ais, tale principium? Scilicet ut veteri rancore deposito, mundum peccatoris Deo paremus habitaculum. Irascimini, inquit David, & nolite peccare. Hoc quid velit intelligi, Apostolus plenius interpretatur, Sol non occidat super iracundiam vestram. **QUID AGEMUS**

1. Ioan. 3.

Pf. 4.

Ephes. 4.

nos in die iudicii), super quorum iram non un-
dici, sed tantorum annorum sol testis occubuit
Matt. 5. Dominus loquitur in Evangelio: Si offers munus
tuum ad altare, ibique recordatus fueris, quia frater
tuus habet aliquid adversum te, relinque
munus tuum ante altare, & vade reconciliari
prius fratri tuo, & sic offeres munus tuum ad
altare. Væ mihi misero, ne dicam tibi, qui tantum
tempore aut non obtulimus munus ad altare, aut
irâ permanente sine causa obtulimus. Quomodo
Matt. 6. in quotidiana prece unquam diximus: Dimittite
nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debita
toribus nostris, animo discordante cum verbis, &
ratione dissidente tum factis? Precor itaque, quod
& ante annum prioribus literis rogaveram, ut pe-
Iean. 14. cem, quam Dominus nobis reliquit, habeamus. Et
meum desiderium, & tuam mentem Christus in-
tueatur. In brevi ante tribunal ejus reconciliatus
seu scissa concordia, aut præmium recuperabit
aut poenam. Quod situm quod procul ablit, nolueris,
liber ego ero: epistola me hæc mea cum lecta
fuerit, absolvet.

*XL. Hieronymus Theodosio & ceteris Anachoritis
Apparet scriptam hanc fuisse, cum primum ad-
iisset eremum, & varia ejus vita in-
commoda experiretur.*

QUAM vellem nunc vestro interesse conven-
tui, & admirandum consortium, licet illi
oculi non mereantur aspicere, tota cum exulta-
tione complecti. Spectarem desertum omni amoenius
civitate: viderem desolata ab accolis loca
quasi ad quoddam paradisi instar Sanctorum con-
tibus

tibus obsideri. Verùm quia hoc mea fecerit delicta, ne consortio Beatorum infereretur obsessum omni crimine caput, idcirco obsecro (quia vos impetrare posse non ambigo) ut me existius sæculi tenebris vestro liberetis oratu. Et ut antea dixeram præfens, & nunc per literas votum indicare non cesso, quod mens mea omni ad id studium cupiditate rapiatur. Nunc vestrum est, ut voluntatem sequatur effectus: meum est, ut velim: obsecrationum vestrarum est, ut quod velim & possim. Ego ita sum, quasi à cuncto grege morbida aberrans ovis: quod nisi me bonus pastor ad sua stabula humeris impositum reportarit, lababunt gressus, & in ipso conamine vestigia concident assurgentis. Ego sum ille prodigus filius, qui omniam quam mihi pater crediderat, portione profusam, necdum me ad genitoris genua submisit: necdum coepi prioris à me luxuriæ blandimenta depellere. Et quia paululum non tam desivi à vitijs, quam coepi velle desinere, nunc me novis diabolus ligat retibus, nunc nova impedimenta proponens, maria undique circumdat, & undique pontum: nunc in medio constitutus elemento, nec regredi valeo, nec progredi possum. Superest, ut oratu vestro sancti Spiritus aura me provehat, & ad portum optati litoris prosequatur.

*Humilis
confessio,*

Matt. 18.

Luc. 15.

XLl. *Hieronymus Marcella. Per jocum piè interpretatur Xeniola missa sibi, tum Paula, & hujus filia à Marcella.*

VT absentiam corporum spiritus confabulatione solemur, facit unusquisque quod prævalet.

D 5

valet.

*Velata
virgines.*

Matt. 15.

Pf. 22.

* offeri-
mus.

* eventi-
landa.

Ecles. 10

valet. Vos dona transmittitis : nos epistolas
mittimus gratiarum. Ita tamen, ut quia vela-
rum virginum munus est, aliqua in ipsis munifi-
lis esse mysteria demonstramus. Saccus orationis
signum atque jejuniij est. Sella, ut foras pedes
non moveat. Cerei, ut accenso lumine spe-
xpectetur adventus. Calices, mortificatione
carnis ostendunt, & semper animum ad ma-
riū preparatum. Calix quippe Domini
brians quam præclarus est? Quod autem & ma-
tronis* offertis muscaria parva, parvis anima-
bus* ventilandis, elegans significatio est, debet
luxuriam citò restringi, quia muscæ morituræ
olei suavitatem exterminant. Hic typus sit virgi-
num, hæc figura matronarum: in perversum
ceter, munera vestra convenient. Sedere aptum
otiosis, in sacco jacere pœnitentibus, calices ha-
bere potantibus. Licet & propter nocturnos ma-
tus, & animos semper malo conscientia formi-
dantes, cereos quoque accendisse gratum sit.

*XLII. Hieronymus Algasia. Initium est responsionis
ad quæstiones, quas Algasia miserat explican-
das, ejusq; pium studium laudat.*

Pf. 44.

Filius meus Apodemius, qui interpretationem
nominis sui, longâ ad nos veniēs navigatione
signavit, & de Oceanilittore, atque ultimis Gal-
liarum finibus, Româ præteritâ, quæsitit Bethle-
hem: ut inveniret in ea cœlestem panem, & satu-
ratus eructaret in Domino, ac diceret: Eructavit
cor meum verbum bonum, dico ego opera mea
regi: detulit mihi in parva schedula maxime
quæ-

questiones, quas à te datas mihi tradendas diceret. Ad quarum lectionem intellexi studium Reginae Saba in te esse completum: quæ de finibus terræ sapientiam venit audire Regis Salomonis. Non quidem ego Salomon, qui & ante se, & post se cunctis hominibus præfertur in sapientia: sed tu regina appellanda es Saba, in cujus mortali corpore non regnat peccatum: & quæ ad Dominum totâ mente conversa, audies ab eo: Convertere, convertere Sunamitis. Etenim Saba in nostra lingua conversionem sonat. Simulque animadverti, quòd quæstiuncula tuæ de Evangelio tantum, & de Apostolo propositæ, indicant te veterem scripturam aut non satis legere, aut non satis intelligere, quæ tantis obscuritatibus & futurorum typis involuta est, ut omnis interpretatione egeat: & porta Orientalis, de qua verum lumen exoritur, & per quam Pontifex ingreditur & egreditur, semper clausa sit: & soli Christo pateat, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit: ut illo referante introeas cubiculum ejus, & dicas: Introduxit me Rex in cubiculum suum. Propterea satis miratus sum, cur purissimo fonte vicino neglecto, nostri tam procul rivuli fluente quæseris: & lomis aquis Siloe, quæ vadunt cum silentio, desideres aquas Sihor, quæ turbidis seculi hujus vitijs sordidantur. Habes isthic sanctum virum * Aletum * Aletum presbyterum, qui vivâ (ut ajunt) voce, & prudenti disertoque fermone possit solvere quæ requiris: nisi fortè peregrinas merces desideras: & pro varietate gustûs, nostrorum quoque condimentorum te alimenta oblectant.

D 6

Alij

3. Reg. 10.

3. Reg. 3.

Rom. 6.

Cant. 6.

Scriptura obscura.

Ezec 40.

Apo. 3.

Cant. 1.

Esai. 8.

* Aletum * Aletum

Alijs dulcia placeant, nonnullos subamara de-
stant: horum stomachum acida renovant, illorum
falsa sustentat. Vidi ego nauseam, & capitis ve-
* quod. riginem antidoto, * quæ appellatur *ringa*, sanari,
& juxta Hypocratem contrariorum con-
traria esse remedia. Itaque nostram amaritudinem
illius nectareo melle curato, & mitte in
Exod. 15. ra lignum crucis: senilemque pituitam juvenem
austeritate compece, ut possis læta cantare.
Pf. 118. Quam dulcia gutturi meo eloquia tua, super
meliori meo.

XLIII Hieronymus Marcella. Respondet obtrectatoribus, seq; purgat, quod à Græcis & Hebræis literis quadam jam recepta in sua versione Bibliorum Latina mutavit,

Post priorem epistolam, in qua de Hebræis verbis pauca perstrinxeram, ad me reperlatum est, quosdam homunculos mihi studiosè detrudere, cur adversum auctoritatem veterum, & totius mundi opinionem, aliqua in Evangelijs emendare tentaverim. Quos ego cum per sem meo jure contemnere (Asino quippe lyra perfluere canit!) tamen ne nos superbiæ, ut facerent, arguant, ita responsum habeant: non ad hebetis me fuisse cordis, & tam crassæ rusticitatis (quam illi solam pro sanctitate habent, piscatorum se discipulos asserentes, quasi idcirco sancti sint, si nihil scierint) ut aliquid de Dominicis verbis aut corrigendum putaverimus, aut non divinitus inspiratum: sed Latinorum codicum veritatem, quæ ex diversitate librorum omnium

comprobatur, ad Græcam originem, unde & ipsi translata non denegant, voluisse revocare. Quibus si displicet fontis unda purissimi, cœnosos rivulos bibant: & diligentiam, quâ avium sylvas & concharum gurgites nôrunt, in scripturis legendis abjiciant: sintque in hac tantum re simplices, & Christi verba existiment rusticana: in quibus pertanta jam sæcula tantorum ingenia sudaverunt, ut rationem verbi uniuscujusque magis opinati sint, quàm expresserint. Apostolum arguant imperitiæ, qui ob multas literas insanire dicatur. Scio te, cum ista legeris, rugare frontem, & libertatem meam rursus seminarium timere rixarum, meumque si fieri potest, os digito vellem comprimere, ne audeam dicere, quæ alij facere non erubescunt. Rogo, quid à nobis liberè dictum est? nunquid in lancibus idola cælata descripsi? Nunquid inter epulas Christianas virginalibus oculis baccharum satyrorumque complexus innexui, aut unquam aliquem amarior sermo pulsavit? Nunquid ex mendicis divites fieri dolui? Nunquid reprehendi hæreditarias sepulturas? Unum miser loquutus, quòd virgines sæpius deberent cum mulieribus esse, quàm cum masculis, totius oculos urbis offendi, cunctorum digitis notor. Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis, & factus sum eis in parabolam: & tu putas aliqua esse me deinceps locuturum? Verùm ne Flaccus de nobis redeat, Amphora cœpit Institui, currente rotâ cur urceus exit? revertamur ad nostros bipedes asellos, & illorum in aure buccinâ magis, quàm cytharâ concrepemus. Illi legant, Spe gaudentes, tempori

Añ. 26.

Ps. 68.

Rom. 12.

D 7

ser.

Rom. 12.

1. Tim. 5.

1. Tim. 1.

* fortè
ministe-
rium.

Zach. 9.

Matt. 21.

Esa. 32.

servientes: nos legamus, Spe gaudentes, Domini
servientes. Illi adversum presbyterum accusa-
tionem omninò non putent recipiendam: nos
legamus, Adversus presbyterum accusationem
receperis, nisi sub duobus aut tribus testibus. Pec-
cantes autem coram omnibus argue. Illis pla-
ceat humanus sermo, & omni acceptione dignus
nos cum Græcis, id est, cum Apostolo, qui Græce
loquutus est, erremus, Fidelis sermo & omni ac-
ceptione dignus. Ad extremum illi gaudeant ubi-
que. Gallus enim fuerat, qui super emendationem
detraxerat gallicis cauterijs: nos solut⁹ vinculis
& in Salvatoris * mysterium præparatus Zachariæ
afellus ille delectet, qui postquam Dominus
terga præbuit, cœpit Esaiæ consonare præconium
Beatus qui seminat secus omnem aquam, ubi bo-
& asinus calcant,

XLIV. Hieronymus Marcella. Principium est epistolæ,
quæ ad quaestionem à Marcella pro-
positam respondetur.

E Pistolare officium est, de re familiari, aut de
quotidiana conversatione aliquid scribere, &
quodammodo absentes inter se præsentem fieri
mutuòque quid aut velint, aut gestum sit, nuntiare
re: licet interdum confabulationis tale con-
vium, doctrinæ quoque sale condiatur. Verùm
dum tota in tractatibus occuparis, nihil mihi scri-
bis, nisi quod me torqueat, & scripturas legere
compellis. Denique heri famosissima quaestio
proposita postulasti, ut quid sentirem, statim re-
scriberem. Quasi verò Phariseorum teneam ca-

thedram, ut quotiescunque de verbis Hebraicis
jurgium est, ego arbiter & litis sequester expo-
scar. Non sunt suaves epulæ, quæ non placentam
redolent: quas non condit Apicius, in quibus ni-
hil de magistrorum hujus temporis jure suffu-
mat. Sed quia vector & internuntius sermonis
nostri redire festinat, rem grandem celerius di-
cto, quàm deo: licet de scripturis sanctis dispu-
tanti non tam necessaria sint verba, quàm sensus.
Quòd si eloquentiam quæris, Demosthenes le-
gendus aut Tullius est. Si Sacramenta divina, no-
stri codices, qui de Hebræo in Latino non bene
resonant, pervidendi.

*XLV. Hieronymus Asella virgini. Quia multi Roma
studijs Hieronymi detrahebant, præsertim ob ali-
quam illius cum pijs foeminis familiaritatem,
respondet suis obrectatoribus, & depla-
rat hominum malevolentiam.*

SI tibi putè gratias à me referri posse, non sapiã.
Potens est Deus super persona mea sanctæ ani-
mæ tuæ restituere quod meretur. Ego enim indi-
gnus, nec existimare unquam potui, nec optare,
ut mihi tantum in Christo largireris affectum. Et
licet me sceleratum quidam putant, & om-
nibus flagitijs obrutum: & pro peccatis meis et-
iam hac parva sint, tamen tu benefacis, quod ex
tua mente et am malos bonos putas. *Rom. 14.*
PERICULO-
sum quippe est de servo alterius judicare: & non
facilis venia prava dixisse de rectis. Veniet illa
dies, in qua & mecum dolebis ardere non paucos.
Ego probrosus, ego versipellis, & lubricus, &
men-

mendax, & Sathanae arte decipies. Quid est tu
 haec vel credidisse, vel dixisse de infantibus san-
 iam de noxijs credere noluisse? Osculabantur
 hi manus quidam, & ore vipereo detrahebant:
 dolebant labijs, corde gaudebant. Videbat Do-
 minus & subfannabat illos: & miserum me-
 vum suum futuro cum eis iudicio reservabat.
 Alius incessum meum calumniabatur & risu
 ille vultui detrahebat: hic in simplicitate aliud
 spicabatur. Penè certè triennium cum eis vi-
 Multa me virginum crebro turba circumde-
 Divinos libros, ut potui, nonnullis saepe differ-
 Lectio assiduitatem, assiduitas familiaritatem,
 miliaritas fiduciam fecerat. Dicant, quid unquam
 in me aliter senserint, quàm Christianum detra-
 bat? Pecuniam cuiusquam accepi? Manera
 parva, vel magna non sprevi? In manu mea a-
 licujus insonuit? Obliquus sermo, oculus pe-
 lans fuit? Nihil mihi aliud objicitur, nisi sermo
 meus: & hoc nunquam objicitur, nisi cum Hiero-
 solymam Paula & Melania proficiscuntur. Et
 crediderunt mentienti: cur non credunt neganti?
 Idem est homo ipse qui fuerat: fatetur infontem
 qui dudum noxium loquebatur. Et certè verita-
 tem magis exprimentur tormenta, quàm risus: ne-
 quod facilius creditur: quod aut fictum libenter
 auditur, aut non fictum, ut fingatur, impellitur.
 Antequam domum sanctae Paulae nossem, tota
 in me urbis studia consonabant. Omnium per
 iudicio, dignus summo sacerdotio decernebat.
 Beatae memoriae Damasus meus sermo erat, Dice-
 bar sanctus: dicebar humilis & disertus. Nun-
 quid domum alicujus lascivioris ingressus sum?

*Hierony-
mi mores.*

Nun-

Nunquid me vestes sericæ, nitentes gemmæ, picta facies, auri rapuit ambitio? Nulla fuit alia Romæ matronarum, quæ meam posset edomare mentem, nisi lugens atque jejunans, squalens foribus, sletibus penè cæcata, quam continuis notibus misericordiam Domini deprecantem Sol sæpè deprehendit: cujus canticum Psalmi sunt, sermo Evangelium, delitiæ continentia, vita jejunium. Nulla me potuit ita delectare, nisi illa, quam manducantem nunquam vidi. Sed postquam eam pro suæ merito castitatis venerari, colere, suspicere cœpi, omnes me illicò deseruere virtutes. O invidia primùm mordax tui. O sathanæ calliditas semper sancta persequens. Nullæ aliæ Romanæ urbi fabulam præbuerunt, nisi Paula & Melania, quæ contemptis facultatibus pignoribusque desertis, crucem Domini quasi quoddam pietatis levavere vexillum. Si balneas peterent, unguenta eligerent, divitias & viduitatem haberent, materies luxuriæ & libertatis, domina vocarentur & sanctæ. Nunc in sacco & cinere formosæ volunt videri, & in gehennam ignis cum jejnijs & pædore descendere. Videlicet non licet eis applaudente populo, perire cum turbis. Si gentiles hanc vitam carperent, si Judæi, haberent solatium non placendi eis, quibus displicet Christus. Nunc verò (prò nefas) nomine Christianæ, prætermisâ domorum suarum curâ, & proprii oculi trabe neglectâ, in alieno oculo festucam quærunt: lacerant sanctum propositum, & remedium pœnæ suæ arbitrantur. si nemò sit sanctus, si omnibus detrahatur, si turba sit percuntium, si multitudo peccantium. Tibi placet lavare quotidie:

*Officium
sanctæ
mulieris.*

Matth. 7.

die : alius has mundities sordes putat. Tu atque quida
 * come- nem ructas, & de * comeso accipensore gloriam dico.
 sto anse- ego fabâ ventrem impleo. Te delectant cachetud
 re egre- nantium greges: me Paula Melaniaque plange appre
 giè. tes. Tu aliena desideras, illæ contemnunt sua. gusti
 * putant. delibuta melle vina delectant, illæ * potant aquamian
 frigidam suaviorem. Tu te perdere existim nam
 quicquid in præsentem non habueris, comedere rum.
 devoraveris: illæ futura desiderant, & credunt mun
 ra esse quæ scripta sunt. Esto, ineptè & inam nam
 ter, quibus resurrectio corporum persuasit, que &
 ad te? Nobis è contrario tua vita displicet. Boi
 tuo crassus sis, me macies delectat & pallor. te qu
 tales miseros arbitraris, nos te miserabiliorum citia
 putamus. Par pari refertur, & invicem nobis preci
 demur insanire. Hæc mi Domina Afella, cum p XLVI
 navem conscenderem, raptim flens dolensq; Hui
 conscripsi: & GRATIAS ago Deo meo, quòd m
 gnus sim, quem mundus oderit. Ora autem, ut m
 Babylone Hierosolymam regrediar, ne mihi de
 minetur Nabuchodonosor, sed Jesus filius Jos
 dech: veniat Esdras, qui interpretatur adjutor, U
 reducat me in patriam meam. Stultus ego, q
 volebam cantare canticum Domini in terra alie nis e
 na: & deserto monte Sina. Ægypti auxilium esse
 gitabam: non recordabar Evangelistæ, quia esse
 de Hierusalem egreditur, statim incidit in latro trun
 nes, spoliatur, vulneratur, occiditur. Sed licet quo
 cerdos despiciat atque Levites, Samaritanus mar
 misericors est. Cui cum diceretur, Samaritanus poss
 es, & dæmonium habes: dæmonium renuens, nac
 maritem se non negavit, quia quem nos custe defi
 dem, Hebræi Samaritem vocant. MALEFIC anve
 qu

1. Esd. 2.

Ps. 136.

Luc. 10.

Ioan. 8.
Samaritanes.

quidam me garriunt, titulum fidei servus agno-
 sco. Magum vocant & Judæi Dominum meum,
 seductor & Apostolus dictus est. Tentatio me non
 apprehendat, nisi humana, quoniam partem an-
 gustiarum perpeffus sum, qui cruci milito? Infa-
 miam falsi criminis imputarunt. Sed scio, per bo-
 nam & malam famam perveniri ad regna cælo-
 rum. Saluta Paulam & Eustochium, velit nolit
 mundus, in Christo meas. Saluta matrem Albi-
 nam sororemque Marcellam, Marcellinam quo-
 que & sanctam * Felicitatem. Dic eis, ante tribu-
 nal Christi simul stabimus: ibi apparebit qua men-
 te quis vixerit. Memento mei exemplum * pudici-
 titiæ & virginitatis insigne: fluctusque maris tuis
 precibus mitiga,

XLVI. Hieronymus Exuperio Tholosano Episcopo.
 Hujus literis, qui & agentibus fratribus miserat
 munera, respondet, simulque illi dedicat suos in
 minores Prophetas commentarios, lau-
 dans illius Episcopi virtutes.

Ultimo jam autumnii tempore frater noster,
 filius tuus, Sifinnius monachus, tuæ dignatio-
 nis epistolam reddidit: quâ lectâ, gavisus sum te
 esse hospitem, & memorem mei omniumque fra-
 trum, qui in sanctis locis Domino serviunt. In
 quorum refrigerijs facis mihi amicos de iniquo
 mammona, & præparas æterna tabernacula, ut
 possis cum David dicere: Quàm dilecta taber-
 nacula tua, Domine virtutum: concupiscit &
 deficit anima mea in atria Domini. Si enim passer
 invenit sibi locum, & turtur nidum ubi ponat
 pul-

1. Cor. 10.

2. Cor. 6.

* Feli-
cianam.

Rom. 14.

* Patien-
tiæ.M M
4 7

pullos suos : curtu, qui pontifex Domini es, calcas in fine mundi torcularia, ut sitientibus pulis Sanguinis Christi vinum tribuas, non libi proclamabis ac dices : Cor meum & caron exultaverunt in Deum vivum ? Beati qui habitant in domo tua. Audio te in valle lacrymarum in loco, quem Deus posuit ad certamen, ut videntibus coronam daret, ascensiones in tuo corde disponere, & ire de virtute in virtutem, & in mari Domini paupertatem, ut cum illo dives fiat in te reclinet caput, & per singulos dies suscipitur, visitetur, alatur, vestiatur, & præcipue in scripturarum lectione fervere. Cùm tibi cuperem ingenioli mei aliquod offerre munusculum, & cœpta in duodecim Prophetas explicatione perveniret ad calcem, susceptum operam ferere nolui : sed quod & absque te dictatum eram, tuo potissimum nomini consecravi. Tibi benevolentia erit, non eruditionem nostram, vel nulla, vel parva est, sed pronam in te suscipere voluntatem, ut nos ad cætera provoces, & in scripturarum campo currere cohorteris. qui autem sunt, quibus interpretationem scripturarum & aliorum voluminum ante promisi, ignorent, sciant incredibile in te amoris meo, & quicquid tibi scripsi, sibi scriptum arbitrentur. Caritas enim benigna est, caritas non æmulari, non quarit quæ sua sunt.

1. Cor. 13.

bi scripsi, sibi scriptum arbitrentur. Caritas enim benigna est, caritas non æmulari, non quarit quæ sua sunt.

XLVII. Hieronymus Theophylo Alexandrino Episcopo. Cujus epistola respondet de retinenda veteri & Romana fide, deque zelo profregandi Sæcarios.

Beatissimo Papæ Theophylo Hieronymus salutem. Meminit beatitudo tua, quod eo tempore, quo nobiscum manebas, nunquam ab officij meo sermo cessaverit: nec consideraverim, quid tu pro dispensatione tunc faceres, sed quid me facere conveniret. Et nunc sumptis dignationis tuæ epistolis, fructum aliquem cœpisse me video Evangelicæ lectionis. Si enim duri judicis sententiam crebra mulieris inflexit petitio: quanto magis paterna viscera interpellatione sedulâ molliuntur? Quod de canonibus Ecclesiasticis mones, gratias agimus. Quem enim diligit Dominus, corripit; flagellat omnem filium quem recipit. Sed tamen scito, nobis nihil esse antiquius, quam Christi jura servare, nec patrû transire terminos, semperque meminisse Romanam fidem, Apostolico ore laudatam: cujus se esse participem Alexandrina Ecclesia gloriatur. Super nefaria hæresi, quam in multa patientia geris, & putas Ecclesiæ visceribus incubantes tuâ posse corrigi lenitate, multis sanctis displicet: ne dum paucorum pœnitentiam præstolaris, nutrias audaciam perditorum, & factio robustior fiat.

Vale in Christo,

Luc. 13.

Prov. 3.

Heb. 12.

Romana
fides.

XLXIII. *Theophylus Hieronymo. Responsio est
proximam epistolam, & ostendit zelum Epi-
scopo dignum in fide tuenda con-
tra hæreticos.*

Dilectissimo & amantissimo fratri Hiero-
mo Theophylus Episcopus. Sanctus Episcopus
Agatho, cum dilectissimo diacono Athana-
sio in Ecclesiastica directus est causa: quam cum
diceris, non ambigo, quin nostrum studium
bes, & in Ecclesiæ victoria glorieris. Nam
Origenis hæresim in monasterijs Nitriæ quidam
nequam & furiosi homines serere & fundare
pientes, propheticâ falce succisi sunt. Quia
cordati sumus commonentis Apostoli: Argue
eos severè. Festina igitur & tu, partem hujus
mij recepturus, deceptos quosque emenda-
sermonibus. OPTAMUS, si fieri potest, in die
nostris Catholicam fidem, & Ecclesiæ regu-
cum subjectis nobis populis custodire, & om-
novas sopirè doctrinas.

Tit. 1.

XLIX. *Hieronymus Theophylo Episcopo Alexan-
drino. Cujus laudat zelum & prudentiam in
hæresi nova Origenica extirpanda.*

Beatissimo Papæ Theophylo Hieronymus
Nuper tuæ beatitudinis percepi scripta,
mendantia vetus silentium, & me ad solitum offi-
cium provocantia. Undè licet per sanctos fratres
Priscum & Eubulum, tuus ad nos sermo cessave-
rit: tamen quia vidimus illos zelo fidei concen-
tato

atos, raptim Palæstinæ lustrâsse regiones, & di-
 perfos Regulos usque ad suas latebras persecu-
 os: breviter scribimus, quod totus mundus ex-
 ultet, & in tuis victorijs glorietur, erectumque
 Alexandriæ vexillum crucis, & adversus hæresim
 trophæa fulgentia, gaudens populorum turba
 prospiciet. Macæ virtute, macæ zelo fidei osten-
 didisti, quod hucusque taciturnitas dispensatio fuit,
 non consensus. Liberè enim reverentiæ tuæ lo-
 quor: dolebamus te nimiam esse patientem: & ig-
 norantes magistri gubernacula, gestiebamus in-
 teritum perditorum. Sed, ut video, exaltâsti
 manum diu, & suspendisti plagam, ut ferires for-
 titus. Super susceptione cujusdam non debes con-
 tra urbis hujus dolere Pontificem, quia nihil tuis
 literis præcepisti: & temerarium fuit de eo, quod
 nesciebat, ferre sententiam. Tamen reor illum
 nec audere, nec velle te in aliquo lædere.

*L. Hieronymus eidem Theophylo Episcopo, Rursus
 commendat illius felicem vigilantiam, & studium in
 nova hæresi opprimenda confirmat. Ex his epistolis
 vident Catholici, quanti referat ad vigilare
 pastores lupis in Ecclesia ovile im-
 petum facientibus.*

Beatissimo Papæ Theophylo Hieronymus.
 Duplicem mihi gratiam beatitudinis tuæ li-
 teræ præstiterunt: quod & sanctos & venerabiles
 Agathonem Episcopum, & Diaconum Athana-
 sium habuerint portitores: & adversum scele-
 ratissimam hæresim zelum fidei demonstrarint.
 Vox beatitudinis tuæ in toto orbe personuit, &
 cunctis Christi Ecclesijs lætantibus, diaboli ye-
 re-

nena siluere. Nequequam amplius antiquus
 pens sibilat, sed contortus & evisceratus in ce-
 narum tenebris delitescens, solem clarum
 non sustinet. Qui quidem super hac re, &
 quam scriberes, ad Occidentem epistolas
 ram, ex parte hæreticorum strophas meæ
 hominibus indicans. Ex dispensatione De-
 ſumpto, ut eo in tempore tu quoque ad
 stasiam Papam scriberes, & nostram, dum
 ras, sententiam roborares. Verum à te nunc
 moniti, magis studium accommodabimus,
 & procul simplices ab errore revocemus: ne
 meamus subire odia quorundam. Nec enim
 bemus hominibus placere, sed Deo: quæ
 quam ardentius ab illis defendatur hæresis,
 quam à nobis oppugnetur, simulque obsecro
 si qua Synodica habes, ad me dirigas: quo
 tanti Pontificis autoritate firmatus, liberius
 confidentius pro Christo ora referare. Vin-
 tius Presbyter ante biduum, quàm hanc ep-
 lam darem, de urbe venit, & suppliciter te
 tat, crebroque sermone concelebrat Romanam
 totam Italiam, tuis post Christum epistolis libe-
 tam. Annitere ergo Papa amantissime & beati-
 me, & per omnem occasionem ad occidentem
 Episcopos scribe, ut mala germina, acuta, ut
 significas, succidere falce non cessent

Gal. 1.

Synodi ce-
 stimonium
 postula-
 tur.

Ll. Theophylus Episcopus Hieronymo. Monast-
 Theodorum de Monasterijs Nitria, de profligata
 va secta, & de cavendis insidijs hæreticorum.

D Omino dilectissimo & amantissimo fra-
 Hieronymo presbytero Theophylus Ep-

scopus. Didici quod & sanctitas tua noverit Theodorum monachum, ejusque studium comprobavi: quia cum à nobis Romam navigaturus exiret, noluit antè proficisci, nisi te & sanctos fratres, qui tecum sunt in monasterio, quasi sua viscera amplexaretur & inviseret. Quem cum susceperis, pro Ecclesie tranquillitate latere. Vidit enim cuncta Nitriæ monasteria, & referre potest continentiam & mansuetudinem monachorum: quomodo extinctis & fugatis Origenis sectatoribus pax Ecclesie reddita sit, & disciplina Domini conservetur. Atque utinam apud vos quoque deponerent hypocrisin, qui occultè dicuntur subruere veritatem. De quibus non benè sentientes in his regionibus fratres, hæc me scribere provocarunt. Quamobrem cavete & effugite hujusmodi homines, & juxta quod scriptum est, Si Quis non adfert ad vos Ecclesiasticam fidem, huic ne ave dixeritis. Quanquam ex superfluo faciam, hæc tibi scribere, qui errantes potes ab errore revocare: tamen nihil nocet & prudentes & eruditos viros pro sollicitudine fidei commoneri. Omnes fratres, qui tecum sunt, nomine meo salutare volo.

LL. Epiphanius Episcopus Cyprici sancto Hieronymo. Commendatur hic studium Hieronymi & Theophylis in confutandis Origenistis.

Domino amantissimo, filio ac fratri Hieronymo Epiphanius in Domino salutem. Generalis epistola, quæ ad omnes Catholicos scripta est

E

est

*Hinc
malles
heretico-
rum di-
ctus est
Hierony-
mus.
Exod. 17.*

ibidem.

est, ad te proprie pertinet, qui zelum fidei ad
 tus cunctas hæreses habens, Origenis proprie III. H
 Apollinarij discipulis adversaris: quorum re-
 natas radices, & in altum defixam impietate
 omnipotens Deus protraxit in medium, ut in
 xar dria proditæ, in toto orbe arefcerent. Udu
 enim fili charissime, Amalechusque ad fira ego
 esse deletum, & in monte Raphidim erectum occupa-
 phæum crucis. Etenim quomodo porrectis grande,
 tum Moysi manibus, vincebat Israël: sic Domulatione
 confortavit famulum suum Theophylum, ut volumi-
 per altate Ecclesiæ Alexandrinæ contra Otero, ne
 nem vexillum poneret, & impleretur in eo tagoga
 dicitur: Scribe signum hoc: quia delebo fundam nostram
 Origenis hæresin à facie terræ cum ipso Amale perio.
 Et ne videar eadem rursus iterare, & prolixitate legum
 epistolam texere, ipsam ad vos scriptam deditum ten-
 ut scire possitis, quæ nobis scripserit, & quam evitico
 boni ultimæ ætatis meæ concesserit Dominus, tum officio
 quod semper clamabam, tanti Pontificis testimen ne C
 nio probatur. Jam autem puto & te aliquando, duas
 peris edidisse, & juxta priorem epistolam, quam, eju
 super hac re fueram cohortatus, elimâsse libere munc
 quem tuæ linguæ homines legant. Audio enim aliquando
 ad Occidentem quorundam hominum naufragos tibi
 pervenisse: qui non contenti perditione suâ, volunt. Al
 plures mortis habere participes. Quasi multæ corp
 do peccantium scelus minuat: & non numerans. E
 tate lignorum, major gehennæ flamma succo pietat
 scat. Sanctos fratres, qui tecum sunt in mont
 rio Domino terrientes, & tecum, & per te pa
 mum salutamus.

ei ad
 proprii III. *Heronymus Marcella, cui rationem reddit fr-*
lencij, salutatis etiam amicis.

ut in
 nt. **U**t tam parvam epistolam scriberem, causæ
 d ftingo ego alio opere detentus, hoc quasi *ωσπίγγω* me
 tum occupare volui. Quæris, quidnam illud sit tam
 tis grande, tam necessarium, quo epistolica confa-
 Domulationis munus exclusum sit? Jam pridem cum
 m, voluminibus Hebræorum editionem Aquilæ con-
 ra Otero, ne quid forsitan propter odium Christi, sy-
 a eo dogoga mutaverit; & ut amicæ menti fatear, quæ
 s fundæ nostram fidem pertineant roborandam, plura
 Ama sperio. Nunc à Prophetis, Salomone, Psalterio,
 olixio legumque libris examissim recensitis, Exo-
 m delum teneo, quem illi Veelle semoth vocant, ad
 quam eviticum transiturus. Vides igitur, quod nul-
 minus tuum officium huic operi præponendum est. Atti-
 is testimonio Currentius noster fortè frustra cucurre-
 aliquis, duas epistolas, quas ad sororem * suam Pau-
 m, quam, ejusque pignus Eustochium miseram, huic
 le libri in munculo annexi: ut dum illas legeris, & in
 lo ennis aliquid doctrinæ pariter ac lepôris inveneris,
 naufructes tibi quoque scripta esse, quæ illis scripta
 uâ, volum. Albinam communem matrem valere cupio:
 r multæ corpore loquor, ut spiritu valeat, non igno-
 umentans. Eamque per te salutari obsecro, & duplici
 a succo pietatis officio refocillari, quod in una at-
 moni que eadem Christiana simul dili-
 r te pi gatur & mater.

LIV. Hieronymus Tranquillino, Quatenus
legendus sit, admonet quod multi ex libri
genis errores suos tuerentur.

MAjora spiritus vincula esse, quam
rum, si olim ambigebamus, nunc
mus, dum & mihi sanctitas tua hæret in an
ego tibi Christi amore conjungor. Verè
simpliciter candidissimo pectore tuo loquor
scedula & muti apices literarum inspirant
tuæ mentis affectum. Quod dicit Origen
tos errore deceptos, & sanctum filium
Oceanum illorum insaniam repugnare, & de
mul & gaudeo: dum aut supplantati sunt
ces, aut ab erudito viro errantibus subveni
quia meæ parvitas quæris sententiam,
secundum fratrem Faustinum penitus resp
sit, an secundum quosdam legendus: ex pat
Origenem propter eruditionem sic interd
gendum arbitror, quomodo Tertullianum
vatum, Arnobium, Apollinarium, & non
Ecclesiasticos scriptores Græcos pariter &
nos, ut bona eorum eligamus, vitemusque
traria, juxta Apostolum dicentem: Omni
bate, quæ bona sunt, tenete. Cæterum qui
amorem ejus nimium, vel in odium stom
pravitate ducuntur, videntur mihi illi mal
Prophético subjacere: Væ his, qui dicunt bo
malum, & malum bonum: qui faciunt am
dulce, & dulce amarum. Nec enim propter
trinam ejus, prava suscipienda sunt dogm
nec propter dogmatum pravitatem, si quor

Quomo-
do legen-
di vete-
res qui-
dam.

1. Thoss. 5.

Isa. 5.

entarios in scripturas sanctas utiles edidit, ipse
 respuendi sunt. Quòd si contentiosum in-
 se amatores ejus & obrectatores funem du-
 rint, ut nihil medium appetant, nec servent
 odum, sed totum aut probent, aut improbent:
 BENTUSIAM piam rusticitatem, quàm doctam bla-
 hemiam eligam. Sanctus frater Tatianus Dia-
 onus impendio te salutat.

*Hieronymus Marco presbytero Celedensi. Ab
 hereticis graviter oppugnatus & afflictus pur-
 gat suam innocentiam, ne in suspicio-
 nem hereseos pertrahatur.*

Creveram quidem utendum mihi Psalmi-
 ra voce dicentis: Cum consisteret adver-
 sum me peccator, obmutui, & humiliatus sum, &
 ui à bonis. Et iterum: Ego verò tanquam fur-
 us non audiebam, & tanquam mutus non ape-
 ens os suum. Et factus sum, ut homo non au-
 ens, sed quia charitas omnia superat, & propo-
 um vincit affectus, non tam injuriam facientis
 as reddo vicem, quàm tibi respondeo postulan-

APUD CHRISTIANOS enim non qui patitur,
 aut quidam, sed qui facit contumeliam, miser
 st. Et primò quidem antequam de fide mea,
 uam optimè nosti, tecum loquar, adversus bar-
 ariem istius loci versu cogor clamare vulgato:

*Quod genus hoc hominum, quævehunt tam
 barbaramorem,*

*Permittit patria? hospitio prohibemur a-
 rene.*

Bella cient: primàque vetant consistere terrâ,

E ε

Quæ

Quæ idcirco de gentili Poëta sumpsimus, ut
 Christi pacem non servat, pacem saltem discit
 ethnico. Hæreticus vocor, homoufiam prædicans
 Trinitatem Sabellianæ impietatis arguens,
 tres subsistentes, veras, integras, perfectasque
 personas indefessâ voce pronuntians. Si ab Ariano
 merito: si ab orthodoxis, qui huiusmodi arguunt
 fidem, orthodoxi esse desierunt: aut si eis placet
 HÆRETICUM me cum Occidente, hæreticum
 cum Ægypto, hoc est, cum Damaso Petroque
 condemnent. Quid unum hominem exceptum
 ceteris criminantur? Si rivus tenuiter fluit, non
 alvei culpa, sed fontis. Pudet dicere: de cavitate
 cellularum damnamus orbem: in sacco & cella
 voluntati, de Episcopis sententiam ferimus. Quis
 facit sub tunica pœnitentis regius animus? Quis
 thesauri fordes, & comæ non sunt diadematibus
 sed stertus. Permittant me, quæso, nihil loqui
 eum lacerant, qui non meretur invidiam? Hæreticus
 sum: quid ad te? quiesce, jam dictum est.
 Planè times, ne eloquentissimus homo in sermone
 vel Græco, Ecclesias circummeam, populos seducam,
 schisma conficiam. Nihil alicuius proferri
 ripui, nihil otiosus accipio. MANU quotidiano
 proprio sudore quærimus cibum, scientes ab apostolo
 scriptum esse: Qui autem non operatur, nec manducet.
 Hæc, venerabilis & sancte Patrum, cum quali gemitu,
 cum quali dolore conscripsit, testis est Jesus.
 Tacui: nunquid semper tacebo? dicit Dominus.
 Non mihi conceditur angulus eremi. Quotidie
 expolcor fidem, quæ sine fide renatus sum.
 Confiteor, ut volunt, ut placeat. Subscribo, non credunt.
 Unum tantum placeat.

2. Thes. 3.

lacet, ut hinc recedam. Jam jam cedo, abrupe-
 unt partem à me animæ meæ, charissimos fra-
 res: ecce discedere cupiunt, imò penitus disce- *Hierony-*
 unt, melius esse dicentes, inter feras habitare, *mo tuta*
 quam cum talibus Christianis. Et ego ipse, nisi *sedes de-*
 me & corporis imbecillitas, & hyemis retineret *est.*
 asperitas, jam modò fugerem. Veruntamen dum
 vernum tempus adveniat, obsecro, ut paucis mi-
 hi mensibus eremi concedatur hospitium: aut si
 hoc tardum videtur, abscedo. Domini est terra & *Ps. 23.*
 plenitudo ejus. Ascendant soli cœlum: propter
 illos tantùm Christus mortuus sit, habeant, possi-
 deant, glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi *Galat. 6.*
 in cruce Domini nostri Jesu Christi: per quem
 mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. De fide
 autem, quam dignatus es scribere S. Cyrillo, dedi
 conscriptam fidem. Qui sic non credit, alienus à
 Christo est. Cæterùm ego fidei meæ testes habeo
 aures tuas, & beati fratris Zenobij, quem tecum
 omnes, qui hic sumus, plurimùm salutamus.

LVI. Hieronymus Alipio & Augustino Episcopo.
Cum hic tractat de opprimendis, & ex parte op-
pressis hæresibus sui temporis, præcipuè au-
tem de Anniani scriptis confutandis.

Sanctus Innocentius presbyter, qui hujus ser-
 monis est portitor, anno præterito, quasi ne-
 quaquam in Africam reversurus, mea ad digna-
 tionem vestram scripta non sumpsit. Tamen Deo
 gratias agimus, quòd ita evenit, ut nostrum silen-
 tium vestris epistolis vinceretis. Mihi enim omnis
 occasio gratissima est, per quâ scribo vestræ reve-
 ren-

*Celestiana
hære-
sis.*

rentiæ testem invocans Deum, quod si possit
assumptis alis columbæ, vestris amplexibus
plicarer: semper quidem pro merito virtutis
vestrarum, sed nunc maximè, quia cooperato-
bus & authoribus vobis hæresis Celestiana jug-
lata est: quæ ita infecit corda multorum, ut co-
superatos damnatosque esse se sentiant, tamen
nena mentium non omittant: & quod solum po-
sunt, nos oderint, per quos putant se libertate
docendæ hæreseos perdidisse. Quod autem qua-
ritis, utrum rescripserim contra libros Anni-
pseudodiaconi Celedensis, qui copiosissime pe-
scitur, ut alienæ blasphemiarum verba frivola sub-
nistrer: sciatis me ipsos libros in schedulis ma-
fos à sancto fratre nostro Eusebio presbytero
sccepisse non ante multum temporis: & exire
vel ingruentibus morbis, vel dormitione sancti
& venerabilis filiarum vestrarum Eustochij ita doluisse
ut propemodum contemnendos putarem. In eo-
dem enim luto hæsit, & exceptis verbis tinnu-
lis atque emendicatis, nihil aliud loquitur. Tu-
men multum egimus, ut dum epistolæ meæ re-
spondere conatur, apertius se proderet, & bla-
sphemias suas omnibus patefaceret: Quicquid
enim in illa miserabili Synodo * Dispolitana
dixisse se denegat, in hoc opere profitetur. Nec
grande est ineptissimis nanijs respondere. Si au-
tem Dominus vitam tribuerit, & notariorum ha-
buerimus copiam, paucis lucubratiunculis re-
spondebimus: non ut convincamus hæresim e-
mortuam, sed ut imperitiam atque blasphemiam
ejus nostris sermonibus confutemus. Meliusque
hoc faceret sanctitas vestra, ne compellamur

* Diol.

contra hæreticum nostra laudare. Sancti filij communes, Albinus, Apinianus, & Melania plurimum vos salutant. Has literas de sancta Bethlehem, sancto presbytero Innocentio tradidi referendas. Neptis vestra Paula miserabiliter deprecatur, ut memores ejus sitis, & multum vos salutat. Incolumes vos & memores mei Domini nostri Jesu Christi tueatur clementia Domini verè sancti, atque omnium affectione venerabiles patres.

*LXXI. Hieronymus Augustino Episcopo Hipponensi.
De quo sentit & loquitur honorificè ob zelum
illius in fide contra hæreticos asserenda.*

Domino sancto ac beatissimo Patri Augustino Hieronymus. Omni quidem tempore beatitudinem tuam eo, quo decet, honore veneratus sum, & habitantem in te dilexi Dominum Salvatorem. Et nunc, si fieri potest, cumulo aliquid addimus, & plenè complemus, ut absque tui nominis mentione ne unam quidem horam præterire patiamur, qui contra flantes ventos ardore fidei perstitisti, maluisti que, quantum in te fuit, solus liberari de Sodomis, quam cum *Gen. 19.* pereuntibus commorari. Scit quid dicam prudentia tua. Macte virtute, in orbe celebraris: Catholici te conditorem antiquæ rursus fidei venerantur atque suspiciunt: & *Augusti-* *ni com-* *mendatio.* Quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur, & me pari persequuntur odio, ut quos gladijs nequeunt, voto interficiant. Incolumem & mei memorem te Christi Domini clementia
E 3 tuca-

tueatur, Domine venerande & beatissime
Papa.

*LVIII. Hieronymus Marcellino & Anapsychia,
origine anima narrat diversas veterum sententias
& Augustinum consulti jubet, qui & ipse de origine
anima scripsit. Excusat etiam bella & publicos
motus, quominus absolvat suos in Exe-
chiclem commentarios.*

Dominis verè sanctis, atque omni officio
charitate venerandis filijs Marcellino,
Anapsychiæ Hieronymus in Christo saluta-
Tandem ex Africa vestræ literas unanimiter
cepi. Et non me pœnitent impudentiæ, quâ ta-
cibus vobis epistolas meas frequenter ingessi,
re scriptum mererer: & vos esse hospites, non
nuntiantibus, sed vestro potissimum sermone
gnoscerem. Super animæ statu memini vestri
quæstionculæ, imò maximè Ecclesiasticæ quæ-
stionis: utrum lapsa de cælo sit, ut Pythagoras
philosophus, omnesque Platonici & Origenes
putant: an à propria Dei substantia, ut Stoici, Ma-
nichæus & Hispaniæ Priscilliani hæreses susci-
cantur: an in thesauro habeantur Dei, olim con-
ditæ, ut quidam Ecclesiastici stultâ persuasione
confidunt: an quotidie à Deo fiant & mittantur
in corpora, secundum illud quod in Evangelio
scriptum est: Pater meus usque modo operatur
& ego operor, an certè ex traduce, ut Tertullianus,
Apollinarius, & maxima pars Occidentis
lium autumant: ut quomodo corpus ex corpore
scilicet anima nascatur ex anima, & simili cum brutis

IOAN. 5. 17

animantibus conditione subsistat. Super quo quid
 mihi videatur, in opusculis contra Ruffinum *Ruffinus*
 scripsisse me novi adversus eum libellum, quem *seprehon-*
 sanctæ memoriæ Anastasio Episcopo Romanæ *sis.*
 Ecclesiæ edidit: in quo lubricâ & subdolâ, immò
 stultâ confessione, dum auditorum simplicitati il-
 ludere nititur, suæ fidei, immò perfidiæ illudit.
 Quos libros reor sanctum parentem vestrum ha-
 bere Oceanum. Olim enim editi sunt multis Ruf-
 fini libris adversus calumnias respondentes. Cer-
 tē habes ibi virum sanctum & eruditum Augusti-
 num Episcopum, qui vivā (ut ajunt) voce docere
 te poterit, & suam, imò per se nostram explicare
 sententiam. Ezechielis volumen olim aggredi
 volui, & sponsonem creberrimam studiosis lecto-
 ribus reddere; sed in ipso dictandi exordio ita
 animus meus Occidentalium provinciarum, &
 maximè urbis Romanæ vastatione confusus est,
 ut juxta vulgare proverbium proprium quoque
 ignorarem vocabulum, diuque tacti, sciens tem-
 pus esse lacrymarum. Hoc autem anno cum tres
 explicâsem libros, subitus impetus barbarorum,
 de quibus tuus dicit Virgilius: Lateque vagantes
 Barchæi: & sancta Scriptura de Ismael: Contra *Gen. 16.*
 faciem omnium fratrum suorum habitabit, sic Æ-
 gypti limitem Palestinæ, Phœnicis, Syriæ percur-
 rit, & instar torrentis cuncta secum trahens, ut
 vix manus eorum misericordiâ Christi potueri-
 mus evadere. Quod si juxta inclytum Oratorem *Cicero.*
 silent inter arma leges, quanto magis studia scri-
 pturarum? quæ & librorum multitudine, & silentio,
 ac librariorum sedulitate, quodq; proprium est,
 securitate & ocio *indigent.* Duos Itaq;
 libros

libros mihi sanctæ filiæ meæ Fabiolæ : quorum
 exempla si volueris, ab ipsa poteris mutuati. Pen-
 angustia quippe temporis alios describere non
 potui : quos cum legeris & vestibula videris, in
 cilis conjectura erit, qualis ipsa futura sit domus.
 Sed credo in Dei misericordia, qui nos adju-
 in difficillimo principio supradicti operis, quod
 ipse adjuvet & in penultimis Prophetæ partibus
 in quibus Gog & Magog bella narrantur : &
 extremis, in quibus sacratissimi & inexplicabilis
 templi ædificatio, varietas mensuraque describitur.
 Sanctus frater noster Oceanus, cui vos com-
 pitis commendari, tantus & talis est, & sic erue-
 tus in lege Domini, ut absque nostro rogatu
 fruere vos possit, & nostram super cunctis qua-
 stionibus scripturarum pro modulo communis
 ingenij explicare sententiam. Incolumes vos
 prolixâ aetate florentes Christus Deus noster
 tueatur omnipotens, Domini verè sancti,

Exe. 38.

& 39.

Ezec. 40.

& seqq.

LIBER